ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4707 — 7/20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1901 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 4 ՃԵՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1319 — ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4707

درعليه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրն.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուին, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

[illegible] թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի.

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՅՕԴՈՒԱԾԻ ՄԸ ՍՈՒԹԻ

Անշուշտ մեր միտքը պէտ գրել չէր յօդուածի մը՝ որ վերջերս երեւցաւ Հայ լուսաւորութեան հրատարակին վրայ Վայրի Վարդ ստորագրութեան ներքեւ՝ որ կարեւոր կէտերու վրայ շղոււ քննադատութիւններով, տաղմային բուռն նախանձախնդրութեան մը étiquetteը կրծծա իր վրայ առած կը թուէր, բայց կան կէտեր որոնք պէտք է լուսաբանուին: Առանց չօշափելու ազգային Պատրիարքարանի շուրջը դարձող գործերու մասին եղած ինչ ինչ քննադատութիւնները՝ զորս նոյն յօդուածին վարդերը կրնային նկատել՝ եթէ վայրի փուշերով քիչ մը խայթիչ հանդամանք ստացած հէլլէյին անոնց, սակայն շատ հաւատալոյ ու անպատշաճ կը գտնենք, քննադատականներու շարքին մէջ ա՛յն մասը՝ որ կը վերաբերէր յոյն նորընտիր Պատրիարքի մը շնորհաւորական այցելութիւն ընդունելու առթիւ մեր Պատրիարքարանին բանած ընթացքին և մեր Պատրիարքին՝ առ Ն. Սրբազնութիւն յԱթոս՝ ուղղած շնորհաւորական հեռագրին մէջ գործածած տիտղոսներուն:

Վայրի Վարդ «թեթեւսոլիկութիւն» կ'անուանէ Հայոց Պատրիարքարանի այս անգամուան այցելութեան եղանակը՝ ի շնորհաւորութիւն յունաց նորընտիր Ս. Պատրիարքին՝ այն նախանձախնդրութեամբ թէ՝ «շատ մետրոպոլիտներ, յոյն Պատրիարքարանն իսկ մեր պսակը վաւերական չեն ճանչցած, մեր մկրտածը վերստին մկրտած են», թէ՝ «Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նշանաւոր խնդիրը դեռ աչքի առջեւ է և մետրոպոլիտը Հայը քրիստոնեայ չէ՛ ճանչցած» և թէ «Յոյն եկեղեցականը չի համբեր Հայ կղերականի մը բարեւը առնելու և ոչ իսկ բարեւելու» և արդարեւ այս ամէնը հակառակ է քրիստոնէական հիմնարարութեան ոգւոյն և եղբայրսիրութեան աւետարանական քարոզութեանը... սակայն ինչ պէտք պատասխանէր մեզ Վայրի Վարդ՝ եթէ հարցնէինք իրեն թէ ինչո՞ւ համար մեր եկեղեցականները չեն մկրտեր յոյնը՝ երբ այս վերջինը փափաք յայտնէ Հայ. Եկեղեցւոյ մէջ ընդունուելու, թէ ինչ պատճառաւ մենք ալ անոնց պէս, յունական պսակը անվաւեր չենք հրատարակեր են. են. են,— և՝ առանց սպասելու իր պատասխանին՝ կը հաւատանք որ ինքն ալ՝ Վայրի Վարդ պիտի ձայնակցի մեզ ըսելու թէ՝— որովհետեւ Հայ. Եկեղեցին, Աւետարանի ճշմարտութեամբ և Առաքելականութեան ոգւով ու սկզբունքով, խտիր չի դներ բնաւ Հայ, Յոյն, Հռովմէական են. Եկեղեցիներու զաւակներուն միջեւ իբրեւ միանգամ մկրտուածներու ի Յիսուս Քրիստոս, և միանգամ պսակուածներու «ի Քրիստոս և յեկեղեցի»: Ո՞չ ապաքէն Աւետարանական սոյն անխտրութիւնը՝ որ լուսաշող միակ յատկանիշն է այսօր Հայ. Եկեղեցւոյ Առաքելական Սրբութեանը, իսկ և իսկ լոյն դաստարարութիւնն է եղած նաեւ յունականին հետ օտար յարանուանութեանց բոլոր այն Եկեղեցիներուն՝ որոնք Հայ. Եկեղեցին ներձուացող դաւանելու, մկրտուած մը վերստին մկրտելու, պսակուած մը դարձեալ պսակելու և, վերջապէս, Հայը քրիստոնեայ չճանչնալու ո՛չ քրիստոնէական ուղղութեան ու սկզբունքին կը հետեւին: Թեթեւսոլիկութի՛ւն է ուրեմն երբ Հայոց Պատրիարքարանն ալ, իբրեւ Հայ. Եկեղեցւոյ միակ ներկայացուցիչը Կ. Պոլսոյ մէջ, նոյն քրիստոնէական եղբայրսիրութեան ոգւով ու սկզբունքով կը տրուի նաեւ այս անգամ յոյն նորընտիր Պատրիարքի մը հետ, այնպիսի պարագայի մէջ, երբ մայրաքաղաքին ամենաբարձրագոյն շրջանակէն սկսեալ մինչեւ յետինը՝ արտակարգ պատիւներ կ'ընծայէին իրեն: Ո՛չ, ոչ, եղբայր Վայրի Վարդ. բուն վեհանձնութիւնը՝ կարծուած այդ թեթեւսոլիկութեան մէջն է, qui bene amat bene castigat, քրիստոնէական մեր այս վարմունքին մէջն է բուն յանդիմանութիւնը՝ զոր դուք կը փնտռէք ալ յոյնին փոխան «յուրաց վերաբերման և սառն անտարբերութեան»՝ զոր կ'ընծայէ մեզ: Եթէ մեր Եկեղեցւոյ Առաքելականութեան ու Սըրբութեան հետ fusion մը կազմէ մեր անխտրութեան և քրիստոնէական ճշմարիտ եղբայրսիրութեան առաքինութիւնը և ոչ mélange՝ ինչպէս շաքարի փոշին մարմարի փոշիին հետ, այդ fusionին, այսինքն համաձուլման ամենադոյզն մասնիկներուն մէջ պէտք է ճանչնալ առանց նոյն անխտրութեան, նոյն եղբայրսիրութեան, ասոր հակառակ՝ ինչ որ կ'ընէ մեզ յոյնը, ա՛յն, պասկն է մեր Եկեղեցւոյ ճշմարիտ Առաքելականութեան, Սրբութեան և ընդհանրականութեան:

Իսկ ինչ որ կ'առարկէ Վայրի Վարդ Sainteté (Սրբութիւն), Oecuménique (Տիեզերական) և Orthodoxe (Ուղղափառ) տիտղոսներուն համար՝ զոր Ս. Պատրիարքը իր շնորհաւորական հեռագրին մէջ ընծայած է եղեր Յունաց նորընտիր Պատրիարքին, մենք զարմանալու կամ, ի՞նչ կ'ըլլանք կորի պէս իրար անցնելու բան չենք տեսներ: Այդ բառերը Կ. Պոլսոյ Յունաց Պատրիարքներուն յատկական տիտղոսներն են, ինչպէս Պապը՝ Հռովմայ Հայրապետին և Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարքին, ինչպէս Կաթողիկոսը մեր եկեղեցւոյ Հայրապետներուն, և Ս. Պատրիարքը Sainteté, Oecuménique և Orthodoxe կոչելով Ամեն. Տ. Յովակիմ Գ. Յունաց Ս. Պատրիարքը՝ ո՛չ ցոյց կուտայ՝ թէ «մենք ալ այդպէս կ'ընդունինք զՅոյն Պատրիարքը» և ոչ ալ «փառս» մէջ օրին մէկը անհամ վէճերու արծարծման» պատճառ կրնան ըլլալ: Կարդացէ՛ք որքան կ'ուզէք Եւրոպական կրօնական և ոչ-կրօնական հանդէսներ, լրագիրներ են. անոնց ամէնուն մէջ S. S. Le Patriarche Oecumenique յիշուած է ու կը յիշուի, երբ պէտք եղած է ու կ'ըլլայ Յոյն Պատրիարքի մասին բան մը գրել, այսպէս Eglise Orthodoxe, կամ, Orthodoxie ըսելով միշտ Յունական Եկեղեցի, կամ, Յունադաւանութիւն իմացուած է: Անշուշտ այդ հանդէսներն ու օտար թերթերը՝ նոյն վերադիրները ընծայելով Յոյն Պատրիարքին՝ ո՛չ Orthodoxieն Ուղղափառութիւնը և ոչ ալ oecuménicitéն՝ Տիեզերականութիւնը առանձնաշնորհած կ'ըլլան անոր, ինչպէս մենք ալ իբրեւ յատկանուն Կաթոլիկ բառը տալով Հռովմէադաւաններուն, ոչ անոնց սեփականած կ'ըլլանք Կաթողիկէութիւնը և ո՛չ ալ մենք զմեզ զրկած կ'ըլլանք Կաթողիկէութենէ: Ո՞չ ապաքէն Կաթողիկեայ ենք մենք ալ՝ այսինքն catholique (ընդհանրական), առանց պապական (papiste), կամ, Հռովմէադաւան (romain) ըլլալու:

Այս ճշմարտութիւնները բացատրող դպալի կէտեր կը նշմարուէին Ս. Պատրիարքին Յունաց Պատրիարքական Եկեղեցին խօսած իմաստալից ատենաբանութեան մէջ: «Նորին Բարձր. Սրբազնութեան՝ Տ. Տ. Յովակիմ Գ. Տիեզերական Պատրիարքի համօրէն որթոդոքս եկեղեցեաց եկանք ... են.— կ'ըսէ Մաղաքիա Պատրիարք՝ ի սկիզբն իր ճառին, այսինքն Տիեզերական՝ որթոդոքս եկեղեցեաց համար և ոչ թէ մեզ՝ Հայերուս՝ որ այնքան ուղղափառ ենք՝ որքան Յոյները որթոդոքս են իրենց համար, կէտ մը՝ որուն Ս. Պատրիարքը շատ նուրբ փափկանկատութեամբ մը կ'ակնարկէ նոյն ճառին մէջ՝ երբ կ'ըսէ —«Նորին Բարձր Սրբազնութեան շնորհիւ տեսած ենք երկու քրիստոնեայ եկեղեցեացս, երկու քրիստոնեայ ազգաց՝ որթոդոքս յունացն և ուղղափառ հայոցս...» և այլն:

Բայց մեր յարգելի յօդուածագիրը՝ Վայրի Վարդ՝ ի՞նչ կ'ըսէ սա՛ արմանականներէն անոնց՝ որ դեռ երէկ և այսօր, սակայն՝ իբրեւ Տեղապահ, կամ, Առաջնորդ փոքրիկ վիճակի մը, օրինակի համար, Բզիի, Կաթողիկոսի հովիւ տանելով իրենց վիճակային կոնդակներուն մէջ — որոնց նմոյշը տեսած ենք լրագիրներուն մէջ—Կաթողիկոսաձեւ վեհութիւն մը զգենլով ինքզինքնին անճառանելի կամօքն Աստուծոյ կոչուած կը նկատեն նոյն պաշտօնին՝ ա՛յն է, ամենապահութեան (!!!), Կոնդակներու վերադրական ձեւ մը՝ զոր Կաթողիկո՛սը աէն իրաւունք ունի գործածելու՝ իբրեւ «գլուխ կամ ընդհանրական պետ ազգի մը եկեղեցւոյն՝ ընտրեալ, արդարեւ, անճառանելի կամօքն Աստուծոյ»:

Ո՛չ, սիրելի Վայրի Վարդ, հեռու կենանք սահմաններուն ո՛չ քրիստոնէական օտար սկզբունքներէն և հոտոտանք մեր տաճարային ընտանի վարդերը:

Վ. ՐՕՍԸ

ԿԱՐՃ ԽՕՍՔԵՐ

ԴԻՒՏ ՄԸ

Նորակերտ բառերու նուիրուած յօդուածի մը մէջ կը հանդիպիմ հետեւեալ նախադասութեան՝ զոր նոյնութեամբ կ'արտագրեմ.—

«Միայն թէ այդ նորակերտ բառերու բարձր պաշտօնը դեռ այնքան ֆէյթի բան մը կը համարուի, ասո՛ղ, մեր մէջ որ նոյն իսկ պէտք յուսահատէի այս յօդուածս գրելէ....: — Կը տեսնես որ թեթեւ երիտասարդ մը որ խղճահար փնթի ազուցուածքով մը կը դիմաւորէ իր բարեկամուհին, չլսուած բառ մը ուժգնօրէն կ'արտասանէ անոր առջեւ, չհասկցուած բնաւ իր դատողութենէն, և ահա միա, միա հոգի մը կը շահի կամ կը կործէ շահիլ, ու նորակերտ բառերուն պաշտօնը առանկ ճղճիմ արարածի մը մէջ գրաւոր... galanterieը կ'ըլլայ, միացած ցպիկին նազքոտ շարժուածքին կամ փողկապին բանի՝ տարածուն թիթեռնիկացումին հետ: Ու այն ատեն ֆէյթը կը նուիրագործուի ուրիշ պարագաներու մէջ ալ, ու նոյն իսկ լրագիր էջերու մէջ:

«Ֆէյթի գրականութիւնը կա՛յ մեր մէջ անոր համար որ ո՛չ մէկը կը խօսի անհատականութեան վրայ, ո՛չ մէկը կ'ըստիպուի դէպի իր ներքին յուրջ իրականութիւնը դառնալ: Ու դիտեցէ՛ք որ դարձեալ այդ ուզուած ֆէյթն է պատճառ որ ամէնէն անբնական, անիրական բաները գրել կուտայ, երբ, օրինակի համար, երկու սիրահարներ իրարու դէմ կը հանէ, որոնք բառի, կամ աւելի ճիշդ, սառի վրայ կը խօսին...» —

Ի՞նչ կը նշանակէ այս նշանաւոր charabiaն:

Նորակերտ բառերը սիրահարութեան մէջո՞ւ..., գրաւոր՝ galanterie (աղէկ որ սորված են այս բառը), և անոր հետ ալ ֆէյթի նուիրագործում՝ փողկապի թիթեռնիկացումին (?) միացած: Եւ յետոյ ներքին յուրջ իրականութիւ՛ն, ինչպէս նաեւ բառի կամ սառի վրայ խօսք, — ի՞նչ կը նշանակեն այս ամէնը: Մանաւանդ ի՛նչ առնչութիւն կրնան ունենալ նորակերտ բառերու խնդրին հետ:

Արդէն այդ խնդրին վրայ մարդ չմնաց որ բան մը չգրէ, կարծէն հոգիւ կարուած ալրացքն իսկ մէջ ինկան. հիմայ ալ սիրահարներո՞ւն եկաւ կարգը:

Արդեօ՞ք:

Պէտք փափաքէի որ այդ յօդուածը հրատարակող թերթը լուսաբանէր այս կէտը, ի՛նչը մանաւանդ որ չէր վարանած այդ արեւշլուսին չախսած անհեթեթութիւնը «հմտալից յօդուած» և «լուրջ գրութիւն» անուանել խմբագրական ծանօթութեամբ մը:

Եթէ իրօ՛ք նորակերտ բառերը սիրահարութեան կը նպաստեն, մինչեւ «միամիա հոգի մը շահելու» աստիճան, ա՛հագին ընդունելութիւն պէտք գտնէ գիւղը: Որովհետեւ, սիրահարութիւնը մինչեւ այսօր մէկը ըլլալ կը կարծուէր այն երանելի բաներէն՝ որոնք ո՛չ մօտս ունին, ո՛չ ալ պարիք:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բիւզանդիոն օրաթերթի 1449րդ համարին մէջ զարմանօք կարդացինք Սանասարեան վարժարանի ամավերջի հրապարակային հարցաքննութիւններու մասին հատուած մը, որ Պոլսոյ մէջ կոկուելով հանդերձ՝ որքան բառ, գրեթէ նոյնքան սխալ ու անհիմն կէտեր կը բովանդակէր: Ես որ, իբր կարնեցի, ուղղակի թէ անուղղակի բնաւ կապ մը չունիմ այդ վարժարանին հետ, և սակայն նախախնամութիւն մը կը նկատեմ զայն՝ մասնաւորապէս քաղաքիս համար, արդարութեան պարտք համարեցայ ներկայիս բացէ ի բաց հերքել այդ սուտյօդ նամակին բովանդակութիւնը, նամակ մը՝ որ ծիծաղ և մինչեւ իսկ զայրոյթ պատճառեց ամէն ողջամիտ ու իրաւէկ ընթերցողներու, ըստ որում գծուծ նկատումներու և անտարակոյս ինչ ինչ փոքր ցաւերու հետեւանք էր: Մինչեւ իսկ, քանի մը չարաճճիներու խօսքին նայելով, անօրակելի կէրքն ու փոքր ցաւէ զերծ չէ նաեւ Բիւզանդիոնի աէր-տնօրէն խմբագիրը, որուն զաւակներէն մին, իր հօր կողմէ տեղի ունեցած թախանձագին դիմումներուն վրայ 1894ին, ընդունուած է Սանասարեանին մէջ՝ իբր ձրիավարժ գիշերօթիկ աշակերտ. ու քանի մը տարի հոն մնալէ յետոյ, քաղաքավարօրէն արձակուած է: Ի հաստատութիւն ասոր, այդ չարաճճիները կ'աւելցնեն թէ ազնիւ խմբագիրը, որ իր զաւակին մեկնումէն ի վեր վարժարանական վերամուտի ատենները պարբերաբար ետ չի կենար անիրաւ յարձակումներ ընել՝ իր տետրին մէջ միակ եղող կրթական այդ բարձր հաստատութեան դէմ, երբեմն նախկին Արեւելքի և մինչեւ իր զաւակին մեկնումը՝ իր թերթին մէջ ներբողներ կը հիւսէր Սանասարեան դաստակերտին, թող այն գողտրիկ ու սիրալիր ոճով գրուած նամակները՝ որոնցմով այդ աշակերտին ծընողքը հոգածութիւն ու խիստ հսկողութիւն կը հայցէին իրենց enfant gâtéին համար, որ անարժանօրէն կը պատսպարուէր այդ նուիրական յարկին ներքեւ:

Այս շահեկան կէտերը անցողակի մատնացոյց ընելէ յետոյ, տեսնենք թէ ո՛րչափ ճիշդ ու հիմնաւոր են Բիւզանդիոնի համբաւաւոր Նամակագրին տուած տեղեկութիւնները, որոնց ուշիմ խմբագիրը կանխակալօրէն հաւատացած է, ըստ որում «սանը գլորեր ու խուփը գտեր է» իրօք:

1. Բիւզանդիոն կ'ըսէ, յունիս 18ին տեղի ունեցան Սանասարեան վարժարանի վերջին քննութիւնք: Առաջի՛ն սուտ, վասն զի մենք որ հոծ բազմութեան մը հետ ամէն օր ներկայ էինք այդ հարցաքննութիւններուն, գիտենք թէ յունիս 18ի երկուշաբթի, 19ի երեքշաբթի և 20ի չորեքշաբթի օրերը միաժամանակ տեղի ունեցան պատրաստական Ա. Բ. Գ. Դ. և Ե. դասարաններուն քերականի թէ գրաւոր հրապարակային հարցաքննութիւնները երեքական ամբողջ ժամու տեւողութեամբ ու մէկ մէկ քառորդ ժամու դադարներով: Դարձեալ, այդ միեւնոյն ժամանակամիջոցներուն մէջ, Զ. դասարանին եօթը աշակերտները հսկողութեամբ կը զբաղեցուցուէին իրենց լեզուներու և ուսողութեան գրաւոր քննութիւններով: Իսկ այդ դասարանի հարցաքննութիւնները կատարուեցան ու վերջացան յունիս 21էն մինչեւ 23:

Բ. Բիւզանդիոն կ'ըսէ. «Ներկայ էին Տեղապահ Տ. Զաւէն Վրդ., ծնողք և խնամակալք (?) ոմանք, Կարնոյ կրթական տեսուչ Մէհմէտ էֆ., և ոստիկանութեան Բ. Քոմիսէր Արշակ էֆ. Խոչիկեան». Երկրորդ սուտ: Ընթերցողները կարծեցին անշուշտ թէ բոլոր այս անձերը վեց օր անընդհատ ներկայ գտնուած են քննութիւններուն, բայց իրողութիւնը այդպէս չէր, միայն ծնողքներէն ոմանք ու երկսեռ բազմութիւն մը հանդիսատես եղան քննութեանց սկիզբէն մինչեւ վերջը, Գեր. Տ. Զաւէն Ծ. Վ. լոկ երեք չորս օր, իսկ նախանգիս կրթ. կրթական տնօրէն Մէհմէտ պէյն ու ոստիկանութեան Բ. քոմիսէր Արշակ էֆ. Խոչիկեան միմիայն վերջին օրը ներկայ գտնուեցան: Միւս կողմէ, վարժարանին Պատ. Հոգաբարձութեան անդամներն ու տեղս գտնուող նախկին շրջանաւարտները, քաղաքիս ազգային վարժարանաց ընդհանուր տեսուչը, ուսուցիչներէն և ուսուցչուհիներէն ոմանք, ինչպէս նաեւ քանի մը տիկիններ, որոնք գրեթէ միշտ ներկայ գտնուեցան, կ'երեւի թէ վրիպած են Պ. Նամակագրին սրատես աչքերէն, ըստ որում զանց առնուած է անոնց յիշատակումը:

3. Բիւզանդիոն կ'ըսէ. «Նամակագիր մը, որ ներկայ գտնուած է, երկարօրէն պատմելով, կ'եզրակացնէ թէ տղաք թուրքերէնի, Ֆրանսերէնի և նոյն իսկ հայերէնի մէջ տկար էին. գերմաներէնն անուանապէս կայ միայն, իսկ բնագիտութեան ու բնալուծութեան փորձերը լոկ ձեւական բաներ էին»: Գրծա՜ւ գընաց...: Եթէ երբեք այդ հարցաքննութիւնները կատարուած ըլլային միմիայն Բիւզանդիոնի սրտին, սրտանց և սրամիտ Նամակագրին ներկայութեամբ, գուցէ գտնուէին միամիտ ընթերցողներ, որոնք՝ մեր եռախտագէտ խմբագրին հետ՝ հալած իւղի պէս կուլ տային այս սուտերը, բայց Սանասարեան վարժարանին համար բարեբաղդաբար՝ հոծ բազմութեան մը ներկայութեամբ տեղի ունեցան միշտ, և հետեւաբար անկարելի՛ էր որ բոլոր այդ հանդիսականները միաբերան ըլլային սուտ յերիւրելու, մինչդեռ ընդհակառակը, անոնք միաձայնու վկայեցին ու կը վկայեն թէ, ուսուցչական մարմնի իւրաքանչիւր անդամին ձեռնհասութիւնն ու մասնագիտութիւնը ամէն տարակոյսէ վեր ըլլալով, աւարտած աշակերտները փայլուն էին —մանաւանդ հասակաւորագոյն վերի դասարաններուն մասին խօսելով—թէ՝ լեզուներու և թէ՝ գիտութիւններու մէն մի ճիւղին մէջ: Իրօք, մարդ կը փորձուի ենթադրելու թէ Բիւզանդիոնի խմբագիրը իր Կարնոյ թղթակցին ճշմարտախօսութեան, ձեռնհասութեան ու բազմակողմանի հմտութեան մասին միեւնոյն վստահութիւնը կը տածէ, ինչպէս՝ զորօրինակ՝ Թալմզի խմբագրութիւնը իր Բէքիրի թղթակից Տոքթ. Մօրիսընի և կամ Բարիզի թղթակից Պ. Պլովիցի մասին: Ուրեմն, բաւական է որ մէկը պատիւ ունենայ Բիւզանդիոնի Նամակագիր կամ թղթակից ըլլալու (ինչպէս կը համիք) և զինքն ո եւ իցէ վարժարանի ամավերջի հարցաքննութիւններուն ներկայ գտնուել, ա՛լ այնուհետեւ ո՛վ կըրնայ յանդգնիլ դոյզն կասկած մը իսկ յայտնել անոր գրածներուն վրայ, և կամ աննախապաշար մտօք հարցնելու անոր, զոր օրինակ. «Ո՛վ Պ. Թղթակից, պահ մը ընդունինք թէ անկեղծ են ա՛յն նախանձախնդրութիւնն ու գուրգուրանքը, զորս կը տածէք Սանասարեանի աշակերտներուն մասին, բայց, ո՞ւր և ե՞րբ սորվեցաք ձեր այդ թուարկած լեզուներն ու գիտութիւնները, որ ինքզինքնէք արուեստէն հասկցող մարդու պէս՝ կը չափէք աշակերտներուն կարողութիւնը կամ անկարողութիւնը, և այսպէս անխղճօրէն կը խաբէք ընթերցողները՝ մարմով զգալով զձեզ իբր լեզուագէտ, գիտնական և միանգամայն անկողմնակալ քննադատ կլլեցնել ամէնուն, այսինքն պարզապէս կ'ուզէք մէկ քարով երկու ճնճղուկ զարնել:»

4. Բիւզանդիոն կ'ըսէ, «ընդհակառակն, (աղջկունք) շատ յաջող քննութիւններ տուին թուաբանութեան, գծագրութեան, երկրաչափութեան ու տնտեսագիտութեան մէջ, և այս յաջողութիւնը վերագրելով դասատու Ուսիկեան Դ. Կիւր էֆ.ի, կը գովէ անոր կարողութիւնն ու դաս տալու յաջող մեթոտը»: Պ. Նամակագրին այդ հատուածը, թէեւ իսկապէս ճշմարիտ բայց անոր տակ անշնորհք խաբամանկութեան մը մաղձը կը սլքտայ, որովհետեւ յայտնապէս կ'երեւայ թէ այդ տողերը գրուած են ո՛չ թէ արդիւնաւոր չափազէտ — ուսուցիչը գովելու մտօք, այլ որպէսզի այդ կերպով կարելի ըլլայ իր նամակին միւս անհիմն հատուածներուն ծանրը աւելի դիւրութեամբ ներգործել ընթերցողներուն մտքին մէջ: Սակայն աղբի տես որ մեր լըրջախոհ բարեկամը՝ Ուսիկեան էֆէնտի՝ երբեք կարեւորութիւն չընծայեր իրեն արուած այդպիսի անարժէք գովեստներու, քանի որ նախ՝ առանց խտրական նպատակն է վճռել վարժարանին և իր՝ Ուսիկեան էֆէնտիի պաշտօնակիցներուն վայելած ուսումնական համբաւին, երկրորդ՝ գովաբանները ձեռնհաս չեն անձամբ գնահատելու իր ուսուցած առարկաները, — ինչպէս որ արդէն գիտենք թէ Ուսիկեան էֆէնտի, ինչպէս և իր մէկ պաշտօնակիցը. Ն. Թոթվայեան էֆէնտի չվիճեցան ա՛յն գովեստներուն առթիւ՝ զորս նոյն իսկ Բիւզանդիոնի խմբագիրը բարեհաճած էր երկու տարի առաջ ուղղել իրենց հասցէին, և այս վերջինն ա՛յն ուսուցիչն է՝ որուն աշակերտները թուրքերէնի մէջ այժմ ուրիշ խելքով տկար կը գտնէ բոլորովին մոռնալով թէ ինքը (թերթին տէրը) շատ առաջ անձամբ կը ճանչնայ զայն, ինչպէս առթիւ մը խմացած եմ համակրելի բարեկամէս՝ Ն. Թոթվայեան էֆէնտիէ: Գալով դաս տալու յաջող մեթոտին, մաթեմաթիքի դասաւանդութեան մէջ Ուսիկեան էֆէնտիի կողմէ շատ տարիներէ ի վեր գործադրուած մեթոտին դիւրուսոյց և արդիւնաւոր ըլլալու մասին՝ Պ. Նամակագրէն առաջ գիտակից ըլլալով հանդերձ, կարծեմ ինձ հետ յիշեալ էֆէնտին եւս չընդունիր որ Սանասարեան վարժարանի տեսուչներուն և միւս ուսուցիչներուն կողմէ ի գործ դըրուած մեթոտները իբր թէ աղարդիւն եղած ըլլան (ինչպէս շարամտօրէն կ'ուզէ հասկցնել Բիւզանդիոնի մանկավարժ ու հոգեբան Նամակագիրը) և իրենը միայն արդիւնաւոր:

ԻՐԱՒԱԽՕՀ

—)(82)(—

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԳ.

—Իրաւ որ չեմ գտեր Յիրանտ երթալնուդ համար: Ձեզի յանձնարարութիւն մը պիտի ընեմ զոր պիտի հաղորդէք իմ նախկին ընկերներէս մէկուն, որ բուսաբանական պարտէզին տնօրէնն է: Ափրիկէի հետաքրքրաշարժ ու խիստ հազուագիւտ տունկերու նմուշներ ունիմ քովս: Ձիաւոր թուարկները այնպէս տունկեր բերած են իրենց հետ, որ միայն Սահարայի մեծ անապատին Ակատխս ովասիսին մէջ կ'աճին:

Այդ իրիկուն իսկ, Բէքը համաձայնեցաւ յածուսրակին հրամանատարին հետ, և յաջորդ օրը նաւ կը նստէր Յիրանտ ուղեւորելու համար: Ճամբորդութեան միջոցին, օդը թէեւ սքանչելի էր, բայց Սէվրաքի երկարաձիգ կը թուէին օրերը: Երբ կամրջակին վրայ կը շափշփէր կամ նաւուն եզերքը նստած կ'ըլլար, դիտելով ալիքներուն փրփուրը, միակ մտածում մը կը դրաւէր իր միտքը, սա թէ ինչու համար այդ հրամանը ղրկուած էր իրեն: Ամէնէն աւելի զինքը առնչող գաղափարին, որ ի սկզբան ծանր հետանդ ըլլալու հաւանականութիւնն էր, հիմա յաջորդած էր ոչ նուազ մտատանջութիւն պատճառող շարժառիթ մը:

Սէվրաք այդ յանկարծական հրամանին մէջ կնոջ մատ կը նշմարէր: Ու յօնքերը պատուած՝ ատելով նաւուն տախտակամածը կը ծեծէր: Սառայի դէմքը իր բարձր ճակատով, իր ազատական նայուածքով, նորէն աչքին առջեւ կը պատկերանար, մինչ հալածելով զինքը իր սուր ժպիտով:

Սէվրաքի կը թուէր լսել կոմսուհիին ձայնը որ կ'ըսէր. «Ուզեցիր ինէ խոյս տալ, տարիէ մը ի վեր թաղուեցար Ափրիկէի անապատներուն խորը, խենդի մը պէս կեանքդ վտանգի դրիր, կարծելով թէ ինէ հեռանալով պիտի ազատիս, ո՛չ, մանուկս պիտի պէծիս իմ լուծէս: Ամէն հնարք, ճարպարութիւն պիտի բանեցնեմ, ամէն միջոց պիտի գործադրեմ՝ քեզ ստիպելու համար որ ետ դառնաս: Զգիտի յաջողիս իմ յանդուգն սէրէս հըրաժարիլ: Եւ ասոր ապացոյցը սա է թէ հիմա նաւով կը ճամբորդես և անիւին իւրաքանչիւր դարձդարձիկ շարժումը ա՛լ աւելի ինծի կը մօտեցնէ քեզ: Գիտես թէ կը պաշտեմ քեզ. այնքան չունս պէտք չէ մոռնաս թէ դուն ալ սիրեցիր զիս: Նայէ՛ ինծի, գեղեցիկ եմ. մի՛ ջանար աչքերդ անդին դարձնել: Ամէն ինչ իմ վրայ կը խօսի քեզի, ինչպէս նաեւ մեր սիրոյն բոլոր յիշատակները: Իմ համբոյրներս կ'այրեն շրթունքներդ: Ինէ արտաքսընչուած բոյրը պիտի զանես՝ երբ հոտոտես ծաղիկները: Իմ ամբողջ էութիւնս քեզ թափանցած է. դուն իմ սէրս, երջանկութիւնս, կեանքս ես: Կը պաշտեմ քեզի, և իմ կամքովս է որ կը վերադառնաս:

Ու խորապէս այլայլած, մարմինը սարսուռ, սիրտը տրոփուն՝ զգացուած հեշտանքներուն յուշովը, Սէվրաք կը ջանար իր մտածումը ուրիշ կէտի մը վրայ կեդրոնացնել: Բայց Սառայի պատկերը հանդարտ չէր թողուր զինքը: Բարկութենէն կը սարսռար և կատաղի յափշտակութեամբ մը իր երեւակայական բանաւորին կը խօսէր, ըսելով. «Կ'ատեմ քեզ, քու բոլոր չարայղած գործերդ կ'արհամարեմ: Ալ ոչ մէկ կապ կայ իմ և քու միջեւդ: Ուրիշ մը կը սիրեմ որ նոյնքան հեզահամբոյր է որքան դուն բուռն ես, նոյնքան պարկեշտ է որքան դուն զզուալի: Անիկա նորատի կոյս մըն է անբիծ, մինչ դուն կին մըն ես, տարփանքը մարմնացուցած: Ալ չեմ կրնար բնա՛ւ հեռանալ քեզ: Քու մերկ թեւերուդ մէջ ա՛լ չպիտի ունենաս զիս ու գգուանքներ չպիտի շռայլես ինծի: Թո՛ղ զիս ու բանէդ գնա՛: Ու եթէ զիս Յիրանտ վերադարձուցիր, նորէն չպիտի տեսնես զիս: Այսպէս պիտի պատժեմ քեզ՝ իմ կամքիս հակառակած ըլլալուդ համար:»

Սէվրաք մտատանջութենէ ջախջախուած՝ քունը տարաւ: Հիանալի գիշեր մըն էր, զեփիւռ մը կը սուլէր նաւուն պարաններուն մէջ: Երբ Բէքը արթնցաւ, արեւը կը շողշողար և Ֆրանսայի ծովեզերքը կը փռուէր հորիզոնին վրայ:

Կէս օրին, շոգենաւը Թուլոն հասաւ. Սէվրաք իր մօրը հեռագրած ըլլալով, զարմանք յայտնող պատասխան մը առաւ, որուն մէջ բարի կինը իրեն կ'իմացընէր թէ ինք կատարելապէս առողջ էր ու իր դալարան վրայ կը հրճուէր:

Բէքը հանգիստ շունչ մը առաւ այս ապահովիչ լուրը ընդունելով: Երկրորդ հեռագիր մը ղրկեց իր մօրը, սա խօսքերով. «Վաղը Պուա-լը-Ռուա կը հասնիմ: Իմ վերադարձս թո՛ղ չգիտնան Քանոլհէյլի ղղեակին մէջ»: Իրիկուան Սէվրաք ճեպընթացով ճամբայ ելաւ:

ԺԴ.

Բէքը տարի մը առաջ նստած կառքով կը յառաջանար Պուա-լը-Ռուայի ճամբէն, վերյիշելով անցեալը: Ափրիկէ բնակած միջոցին իր կեանքին մէջ միջադէպեր պատահած չէին գրեթէ: Ի՛նչ հակադրութիւն իր զինուորական կենցաղին միօրինակ կանոնաւորութեան ու իր աշխարհիկ կեանքին անդադրում ոգեւորութեան միջեւ: Իր զինուորական պարտականութիւնը կատարելու գիտակցութիւնը կազդուրած էր զինքը:

(Շարունակելի)

Քաղաքական Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ընկերակցութեանց օրէնքին վարչական կանոնագիրը.—1901ին շինուելիք սպառազինման նաւերը.—Կասկածելի անձի մը ձերբակալութիւնը.—Ֆրանսայի մարդահամարը.—Շահեկան թաղապետութիւններ.—Երկրագործական դասընթացք զինուորներուն համար:

Ընկերակցութեանց օրէնքին վարչական կանոնագիրը Պետական Խորհուրդին կողմէ քննուելով՝ նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսոյի յղուած է՝ ստորագրուելու համար: Մաթէն կ'ըսէ թէ այդ կանոնագիրը որ և է խստութիւն, որ և է մեղմացում չի բովանդակեր: Միայն կը բացատրէ ընկերակցութեանց օրէնքը գործադրելու եղանակը պարզելով: Սակայն, այս կանոնագիրը առհասարակ կարեւորութիւն մը պիտի ստանայ, որովհետեւ առանց դպչելու ընկերակցութեանց օրէնքին, ոգւոյն ու տառին, ստուգիւ կը ձգէ Ֆրանսայի բովանդակ կղերը կանոնաւորելու: Կանոնագիրը կը տրամադրէ որ ոչ մէկ միաբանութեան արտօնութիւն տրուի, եթէ այս վերջինը իր հաստատութիւնը չյայտնէ Թեմին եպիսկոպոսին: Կը բանադատէ միաբանութիւնները՝ կրօնական նուիրապետութեան կարգուսարքին հնազանդելու և ոչ միայն Պապին կախում ունենալու, այլ և թեմին եպիսկոպոսին: Ֆիկարօ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այս մասին: Կ'ըսէ թէ ոչ թէ մէկ, այլ երկու կանոնագիրներ պատրաստուած են: Առաջինը ընկերակցութեանց ամբողջ օրէնքին, իսկ երկրորդը՝ ընկերակցութեանց ինչքերուն մասին կը խօսի: Ընկերակցութեանց օրէնքին 18րդ յօդուածին մեկնութիւնն է մէկ խօսքով: Ֆիկարօ, արտօնութիւն չունեցող միաբանութեանց վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ նոր պատրաստուած վարչական կանոնագիրը շատ բարդ եղանակ մը կը սահմանէ անոնց արտօնութիւն ձեռք բերելուն նկատմամբ: Ասոր համար, ո՛չ միայն հարկ դատուած է կրօնական գործոց նախարարին, այլ և քաղաքապետներուն ու Թաղապետական Խորհուրդներու նպաստաւոր կարծիքն ալ առնել: Արտօնութեան խնդիրքը պիտի ներկայացուի, եպիսկոպոսին կողմէ, որ բացայայտ կերպով պէտք է յայտարարէ թէ կ'ընդունի խնդրոյ առարկայ եղող միաբանութեան վրայ ունեցած իր իրաւասութիւնը: Ձեռք առնուած այս միջոցը բովանդակուած մը պիտի ըլլայ, անոնց համար, որպէսզի չհպատակին Վատիկանի վերջին հրահանգներուն. Օրէնքի ուրիշ տրամադրութիւն մը նպատակ ունի արտօնութիւն չտալ այն միաբանութիւններուն, որոնք լուծուելով՝ կ'ուզեն ուրիշ անուան տակ վերակազմուիլ: Երբ նոր ընկերակցութեան մը համար արտօնութիւն խնդրուի, այդ առաջարկին նաեւ պէտք է կցել բոլոր անդամներուն անունները և եթէ անոնց մէջ գտնուին այնպիսիներ՝ որոնք նախապէս վերաբերած են ուրիշ միաբանութեան, պէտք է յայտնել այս վերջինին անունը, և կրօնականներուն հոն ճանչցուած անունները, իրենց մուտքի և ելքի թուականը, ազգայնութիւնը ու տարիքը ևն.: Այս վարչական կանոնագիրը բնականաբար կը զբաղի նաեւ արտօնութիւն չունեցող միաբանութեանց կողմէ կառավարուած դպրոցներով ու քոլէճներով: Այդ վարժարանները աշխարհական ձեռքերու պիտի յանձնուին: Արդ, հարկ պիտի ըլլայ որ ամէն ատեն ոստիկանական պաշտօնեաներու տրամադրութեան տակ գտնուի այդ վարժարաններու պաշտօնեաներուն ամբողջական ցանկը: Վարչական երկրորդ կանոնագիրը կը վերաբերի ստացուածքներու հաշուեյարդարութեան. Ծախքերու կանխավճարը պիտի ըլլայ Պետական Գանձուն կողմէ: Գալով այն Թոշակներուն, որոնք պիտի սահմանուին ընկերակցութեանց օրէնքին գործադրութեան պատճառաւ ապրուստէ զրկուողներուն, ատոնք պէտք է խնդրեն մատուցանեն իրենց պահանջումին համար: Թոշակին քանակութիւնը համեմատական պիտի ըլլայ ենթակային մատուցած ծառայութեանց, նաեւ նկատողութեան պիտի առնուին անոր տարիքը, առողջական վիճակը: Բայց ամէն պարագայի մէջ՝ այդ թոշակը 1200 ֆրանքը չպիտի անցնի:

—Ծովային պաշտօնատունը հրատարակութեան կուտայ անունները այն չոգենաւերուն՝ որոնք 1901ին շինուելու վրայ են: Ատոնց մէջ կան 2 զրահաւոր մարտանաւ, Ռեբիւպլիք և Բադրի 1 յածանաւոր զրահաւոր, Վիքթոր Հիւկօ, 10 թորփիլահալած, Ֆռանսիսք, Սապր, Տար, Պալիսթ, Մուսքըթօն, Արք, Բիսթօլէ, Պէլիէ, Քաթաբիւլթ, Պոմպարտ. 20 ընդծովեայ չոգենաւեր. Նայատ, Պռօթէ, Պէրլ, Էսթիւրժօն, Պօնիթ, Թօն, Սուֆլէօր, Տօրատ, Լէնքս, Լիւտիօն, Լուտր, Քասթօր, Ֆօք, Օթարի, Մէտիւզ, Ուրսէն, Կռօնտէն, Անկիլ, Ալօզ, Թռուիթ, 12 առաջին կարգի թորփիլահալածներ (266-277): 1901 տարւոյ ընթացքին մէջ՝ երեք ընդծովեայ չոգենաւեր ալ պիտի շինուին նոր դրութեամբ, որուն փորձերը կը կատարուին: Այսպէս այս տարի շինուած ընդծովեայ չոգենաւերուն թիւը 23ի պիտի հասնի:

—Նանսիի մօտ գտնուող Ֆրուար ամրոցին հրամանատարը մարդ մը ձերբակալեր է՝ ամրոցին հանրութեան արգիլուած շրջափակին մէջ: Այդ անձը ամրոցին շրջակաները կը հետազօտէր և մանաւանդ կը ջանար վերահասու ըլլալ վերջերս կատարուած շինութիւններուն, որոնք կը կոչուին Նեբս քաշուած Թնդանօթներ՝ հետեւակազօրքերու համար: Այդ անձը Ֆրուարի մասնաւոր քոմիսէրին յանձնուեր է, որ Նանսիի ոստիկանական դատարանը ղրկեր է զայն: Թուղթեր գտնուեր են իր վրայէն, որոնք թէեւ կեղծ կը կարծուին, սակայն կը համապատասխանեն իր ինքնութեան մասին ըրած յայտարարութեանց: Շարլ-Ուիլեամ Ուաշինկթըն կը կոչուի և 1875ին ծնած է Լիվըրբուլի մէջ. ազգայնութեամբ անգլիացի է: Այդ կասկածելի մարդը որ գերմաներէն, անգլիերէն և ֆրանսերէն կը խօսի, կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա եկած է ֆրանսերէն լեզուին մէջ կատարելագործուելու համար:

—Ֆրանսայի մէջ կատարուած մարդահամարին ամբողջական արդիւնքին համաձայն, Ֆրանսայի բնակչութեան թիւը մարտ 24ին 38,641,333 հոգիի կը հասնի, մինչ 1896 մարտ 29ին կատարուած մարդահամարին ատեն՝ Ֆրանսայի մէջ կային 38,228,969 հոգի: Հինգ տարուան միջոցին, 412,364 հոգի աւելցած են: Նախորդ հնգամեայ շրջանին մէջ (1891–96) այդ յաւելումը հասած էր 133,819 հոգիի: Ինչպէս արդէն դիտուած ու հաստատուած էր 1896 ին, քաղաքները աւելի նպաստաւորուած են բնակչութեան աճման: Օրինակի համար, հետեւեալ քաղաքներուն մէջ աճում կայ. Բարիզ, այսօր 148,604 բնակիչ աւելի ունի քան 1896ին, Մարսիլիա՝ 47,428, Նիս, 18,853, Լը Հավր՝ 11,067, Պրեստ՝ 9524, Լիմօժ՝ 7130, Պուլօնեը–Սիւր–Սէն՝ 7080, Անժէ՝ 6694, Նանթ՝ 6584, Անիէր՝ 6573, Թուլոն՝ 6511, Նանսի՝ 6315, Նիմ՝ 6045, Թուրքուան՝ 5739, Ռէնս՝ 5560, Սէն–Տընի՝ 5491, Ռէն՝ 5241, Լը–Վալլուա–Բէրէ՝ 5236, Բէլֆօր՝ 5088 և այլն: Բայց այս աճումները 28 նահանգներու մէջ միայն տեղի ունեցած են: Ընդհակառակը, 58 նահանգներու մէջ նուազում կայ, և գլխաւորաբար հողագործական համայնքներու մէջ:

—Երկրագործական նախարարութեան ելմտացոյցին տեղեկաբեր Պ. Հանրի Ռիքարի յայտնած փափաքին վրայ՝ պատերազմական և երկրագործական նախարարութիւնները միասին կը քննեն գլխաւոր զօրանոցներու մէջ երկրագործական դասընթացքներ հաստատելու միջոցները: Այս գաղափարը նոր չէ բոլորովին: Այս տեսակ կազմակերպութիւն մը փորձուեցաւ անցեալ դարուն, բայց հետեւանք չունեցաւ, պաշտօնական աջակցութեան չգոյութեան պատճառաւ: Եւրոպական երկիրներու մեծ մասը և գլխաւորաբար Պելճիքա իրագործած են այդ կարեւոր բարենորոգումը:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Քոլոմպիա եւ Վէնէզուէլա.—Մ. Նահանգները.—Կարեւոր որոշումներ.—Բուռն ճակատամարտ մը.—Հարաւային Ամերիկայի ընդհանուր կացութիւնը:

Լոնտոն, 15 օգոստ.—Այսօր Նիւ-Եորքէն տեղական լրագիրներու ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, որ ամառուան համար արձակուրդ առած էր, առանց սպասելու Ուաշինկթըն պիտի վերադառնայ, ինչ որ արդիւնք է Վէնէզուէլայի ու Քոլոմպիայի միջեւ եղած տագնապին և Բանամայի կացութեան ծանրակշիռ հանգամանքին: Մ. Նահանգաց ծովային ու պատերազմական նախարարները չորեք օրը պիտի տեսակցին արտաքին գործոց նախարարին հետ: Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը որոշեր է որ Վէնէզուէլայի ու Քոլոմպիայի միջեւ պատերազմը արգիլուի և Բանամայի չէզոքութեան առաջքը առնուի: Այս շաբթու երկու յածանաւորներ ու երկու թորփիլանաւեր պիտի ղրկուին Բանամա, մէկ յածանաւոր ու մէկ թորփիլանաւ Քոլոն և երկու յածանաւորներ Քարաքաս՝ Վէնէզուէլայի մայրաքաղաքին՝ նաւահանգիստը:

—Նիւ Եորք Հէրըլտ մասնաւոր յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգները պատրաստ են տիրական ազդեցութիւն բանեցնել երկու պատերազմիկ կողմերուն վրայ. նաեւ իրենց բացարձակ իրաւունքն է այդ պարտականութեան գործադրութիւնը:

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի թէ Մ. Նահանգները որոշած են արգիլել Վէնէզուէլայի ու Քոլոմպիայի միջեւ պատերազմ մը, ի հարկին բռնութիւն պիտի բանեցնեն: Մոնրօյի վարդապետութեան արմատները աւելի պիտի ընդարձակուին. նաեւ պիտի աւելցուի սա պարագան թէ Ամերիկայի զանազան պետութեանց միջեւ պէտք չէ պատերազմ ծագի:

Նիւ Եորք.—Քինկսթընէն կը հեռագրեն.—Քոլոնէն հոս հասած շոգենաւի մը ուղեւորները կը պատմեն թէ օգոստ. 12ին Բանամայի ու Քոլոնի միջեւ բուռն ճակատամարտ մը կատարուեր է. պաշտպանները յաղթեր են և կորուստը բաւական շատ է:

—Հարաւային Ամերիկայի հանրապետութիւնները արդէն բաւական ատեն է ի վեր քաղաքական աշխարհին ուշադրութեանը առարկայ դարձած են: Նախ Համաամերիկեան համաժողովն է որ աշնան պիտի գումարուի Մեքսիկայի մէջ. յետոյ Չիլիի ու Պէրուի յարաբերութեանց ձգտեալ վիճակը և վերջերս ալ Վէնէզուէլայի ու Քոլոմպիայի վէճը: Վերոգրեալ համաժողովին հրաւիրագիրները ղրկուած ատեն Չիլի, որ Պէրուի և Պոլիվիայի հետ կռիւներ ունի՝ սահմանագլխի խնդիրներու համար, այդ համաժողովին իր մասնակցութեան պայման դրած էր սա պարագան թէ առկախ մնացած բոլոր վէճերը պէտք է դուրս հանուին, ներկայ տարուան մայիս 6ի իրաւարարական ծրագրէն ու վճռաբանութիւններէն: Ուաշինկթընի մէջ յուսացուած էր որ Չիլի և Պէրու պիտի համաձայնին համաժողովին աշխատութեանց ծրագրին վրայ, բայց այդ յոյսը չիրականացաւ: Չիլի կը պնդէ իր պահանջումին վրայ: Ուաշինկթընի մէջ Չիլիի դեսպանը ծանոյց Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին և ամերիկեան հանրապետութեանց դիւանին թէ համաժողովին ծրագիրը եթէ չփոխուի, Չիլի պիտի չմասնակցի անոր: Այդ ծրագրին մէջ յստակ կերպով ըսուած է թէ անցեալին վերաբերեալ ամէն վէճ՝ նկատողութեան պիտի չառնուի՝ իրաւարարական ատեանին ներկայանալիք խնդիրներու վճռաբանութեան պահուն: Չիլի կ'ուզէ նաեւ թոյլ չտալ որ համաժողովը միջամտէ՝ Պէրուի և Պոլիվիայի հետ իր ունեցած սահմանագլխի վէճերուն: Այդ երկու երկիրները, ընդհակառակը, կ'ուզեն որ համաժողովին մէջ նկատողութեան առնուին այդ խնդիրները, և կ'ըսեն թէ առանց ատոր պիտի չմասնակցին համաժողովին: Քանի որ Մեքսիկա Պոլիվիոյ և Պէրուի իրաւունք կու տայ, հետեւաբար Չիլի պիտի չմասնակցի համաժողովին, այնպէս որ հիմակուհիմա համաժողովին ծրագիրը կրնայ ջուրը ինկած նկատուիլ:

Պ. ՔՐԻՍՊԻԻ ՄԱՀԸ

Յուղարկաւորութիւնը.—Ցաւակցական հեռագիրներ.—Գերմանիոյ նախարարապետին հեռագիրը.—Պ. Քրիսպիի յիշատակները:

Պ. Քրիսպիի յուղարկաւորութիւնը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, շատ փառաւոր եղաւ: Թէ՛ Իտալիոյ և թէ օտար երկիրներու լրագիրները կը խոստովանին որ Պ. Քրիսպի մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցած է իր երկրին: Հանգուցեալին այրին ցաւակցական բազմաթիւ հեռագիրներ ընդունեց Իտալիոյ ամէն կողմերէն և օտար երկիրներու քաղաքական ու նշանաւոր անձնաւորութիւններէն: Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը սա հեռագիրը ուղղած է.

«Վսեմ. կայսեր ու թագաւորին իմաց տուի ձեր մեծանուն ամուսնոյն մահուան տխուր լուրը: Կը փութամ ծանուցանել թէ կատարելապէս ցաւակից եմ ձեր ունեցած անհուն կորուստին համար: Գերմանիա սրտանց կը մասնակցի Իտալիոյ սուգին և պիտի պահէ յիշատակը պատմական այդ երեւելի անձնաւորութեան եւ իր երկրին անձնուէր այդ մարդուն: Գալով ինծի, իմ ամէնէն սիրելի յիշատակներէս մէկը պիտի ըլլայ՝ Ֆրանչէսքօ Քրիսպիի ինծի նկատմամբ ցուցած բարեկամութիւնը»:

Հիմա ընդհանուր հետաքրքրութիւն մը կայ ծանօթանալու Պ. Քրիսպիի թողած յիշատակներուն, որուն քաղաքական ասպարէզը կ'ընդգրկէ Իտալիոյ ամբողջ ժամանակակից պատմութիւնը: Կ'ըսուի թէ Պ. Քրիսպի երկու հատորներ ձգած է քաղուած իր օրագիրէն՝ զոր իր երիտասարդութեան օրէն ի վեր կը պատրաստէր՝ նշանակելով իր բոլոր արարքները ու վեհապետներու և դեսպաններու հետ ունեցած տեսակցութիւնները: Այդ օրագրին մէջ կան քաղաքական կարգ մը դէպքեր՝ իրենց դիւանագիտական պատմութեանը մէջ: Երկրորդ հատորը, սակայն, ամբողջացած չէ, վասն զի Պ. Քրիսպի ընդմիջած էր անոր պատրաստութիւնը՝ աչքին վարագոյրը առնելու համար բժշկական գործողութիւն կատարուած ատեն: Այդ երկու հատորներուն վրայ յաւելում մը պիտի կազմեն բազմաթիւ թուղթեր, զորս հանգուցեալը կարգի դրած է և որոնք կը վերաբերին երեք ժամանակամիջոցներու, որոնց երկուքը՝ խորհրդարանական պայքարներու և Հապէշիստանի պատերազմին՝ Ատուայի ձախողութեան ալ միասին: Այդ թուղթերէն մէկ քանին կը պատկանին Ումպէրթօ Ա. Թագաւորին գահակալութեան և Պիոս Թ.ի յաջորդութեան: Կան նաեւ Պ. Քրիսպիի ու Պիզմարք իշխանին միջեւ կատարուած թղթակցութիւնները, որոնք կ'ամփոփեն Երրեակ Զինակցութեան ամբողջ պատմութիւնը: Ծանուցուեցաւ թէ Պ. Քրիսպի իր կտակովը իր երիտասարդութեան բարեկամին՝ ծերակուտական Պ. Տամիանիի յանձնած է իր քաղաքական կտակը հրատարակելու հոգը: Արդ, Պ. Տամիանի կ'ըսէ թէ այդ յիշատակներուն պարունակութենէն տեղեկութիւն չունի, բայց Պ. Քրիսպի այն եղանակով խմբագրած ու կարգադրած է զանոնք որ մեծ լոյս մը պիտի սփռեն՝ իր ականատես ու միանգամայն հեղինակը եղած դէպքերուն:

ՀՈԼԱՆՏԱ

Նոր նախարարութիւնը.—Հոլանտայի [illegible].—Կուսակցութիւնները:

Հոլանտայի նոր նախարարութեան կազմութիւնը, որ վերջ տուաւ ազատական կուսակցութեան երկարատեւ իշխանութեանը, մեծ կարեւորութիւն ունեցող դէպք մըն է երկրին համար: Ներքին քաղաքականութիւնը բոլորովին նոր ոգի մը պիտի զգենու. կառավարութեան ամբողջ ոգին պիտի փոխուի: Պ. Քույփէրի նախագահած դահլիճը կը բաղկանայ այն տեսակ անձերէ որոնք քրիստոնէութեան տեսակէտով, բողոքած են ֆրանսական դիւցազներգութեան սկզբունքներուն դէմ, սկզբունքներ որոնք տարածուած էին արեւմտեան ամբողջ Եւրոպայի մէջ: Ազատականները առիթ իբրեւ իրենց վարդապետութիւնը ընդունած էին, որուն մեծ արժէք կու տային, մինչդեռ այդ դիւցազներգութիւնը ժամանակ մը տեսակ մը կարծիքներու արտայայտութիւնն էր: Թէեւ կաթոլիկները ու բողոքականները այնպէս մը կ'ըմբռնէին պետութեան դերը որ չէր կրնար հաշտուիլ յառաջացեալ սկզբունքներու հետ: Ատոնք վերջին ընտրութիւններուն մէջ համաձայնութեամբ յաղթեցին: Հիմա կը մնայ գիտնալ թէ ի՛նչպէս պիտի գործածեն իրենց ձեռք անցուցած իշխանութիւնը: Անշուշտ կառավարական հին ձեւէն դէպի նորը փոխանցումը մեծ խոհեմութեամբ միայն կրնայ կատարուիլ: Պ. Քույփէրի թերթը՝ Սթանտարտ բացարձակապէս կը յայտնէ այդ պարագան, ըսելով որ նախարարութիւնը պէտք է նկատողութեան առնէ՝ անցած յիսուն տարիները, արմատացած սովորութիւնները. Նաեւ պէտք չէ ուժգին կերպով գործել: Ներկայ մեծամասնութեան երեսփոխաններուն իրենց քուէն տուող ընտրողները պէտք չէ սպասեն յանկարծական տակնուվրայութեան մը որ աղէտաբեր պիտի ըլլայ նոր դրութեան ապագային համար: Բողոքական կուսակցութենէն ալ ձայներ բարձրացած են՝ նոյն իմաստով յորդորներ տալով: Սավօրնին Լոհման այդ միտքով խօսեցաւ շատ յստակ կերպով: Մերժեց Պ. Քույփէրի առաջարկած ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը. բայց այն տեսակ մարդ մըն է որ շատ համեմատ է դահլիճին ջատագոված գաղափարներուն: Ուստի չուզեր որ տարաբաղդաբար անպատեհ անյաջողութեան մը վտանգէ կատարուելիք գործը: Ուրեմն նշանաբանն է համբերութիւն, վասն զի նախարարութիւնը իր պաշտօնը վարելու համար՝ իշխանութեան կեդրոնը գտնուողներու հետ համախորհուրդ օժանդակներու և գործակիցներու պէտք ունի: Նախարարութիւնը բնականաբար մէկ օրուան մէջ չի կրնար հասանքին ուղղութիւնը փոխել: Ամէն կողմ ընդհանուր հետաքրքրութիւն պատճառած է այն պարագան թէ Հոլանտայի նոր նախարարութեան ջանքերը՝ կառավարութեան և վարչութեան մէջ քրիստոնէական գաղափարին գերազանցութիւն մը տալու համար, ի՛նչպէս պիտի յաջողին:

ԳՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գրական ու արուեստագիտական սեփականութեան համաժողովը.—Որոշումներ.—Միջազգային դատարանի մը կազմութիւնը:

Վէվէյի (Զուիցերիա) մէջ գումարուած գրական ու արուեստագիտական սեփականութեան համաժողովը աւարտեց իր աշխատութիւնները, կարգ մը որոշումներ առնելէ ետքը: Նախ բանաձեւ մը քուէարկեց՝ գրական ու արուեստագիտական գործերու մէջ ստորագրութեանց կեղծելուն արգիլելու համար. Նաեւ փափաք յայտնեց որ այդ արգելումը նուիրագործուի՝ Պէրնի պայմանադրութեան մէկ նոր յօդուածովը: Թատերական տեսակէտով արուեստագիտական սեփականութեան խնդիրը՝ մանրամասն ու բացայայտ քննութեան մը առարկայ պիտի ըլլայ: Համաժողովը պաշտօնէն հաշտեց մեքենական գործիքներու միջոցաւ՝ թէլէֆօն, ֆոնոկրաֆ ու թէաթրոֆոն և այլն՝ արուեստագիտական արտադրութեանց արտադրումը: Կարգ մը որոշումներ տուաւ միջազգային դատերու մէջ միտքի սեփականութիւնները պաշտպանելու լաւագոյն միջոցներուն վրայ: Փափաք յայտնեց որ միջազգային Ընկերակցութեան յանձնաժողովը ուսումնասիրէ միջազգային դատարանի մը կազմութեան խնդիրը, թէ Պէրնի պայմանադրութիւնը վերաքննուած ատեն իրաւաբանական Խորհուրդ մը կազմուի՝ լուծելու այն խնդիրները՝ որոնք երկու կողմին միջոցաւ անոր ներկայացուին՝ պայմանադրութեան սահմանին մէջ. թէ իրաւաբանական վճիռը, առանց էական մասը վերաքննելու, գործադրելի ըլլայ միութեան մասնակցող բոլոր երկիրներուն մէջ, և թէ պաշտօն յանձնուի Պէրնի միջազգային դիւանին, կառավարութիւններու պահանջումներուն վրայ, երկու կողմերուն կամ դատարաններուն կարծիք յայտնել՝ պայմանադրութեան տրամադրութիւնները մեկնելու մասին և օտար երկիրներու օրէնքներուն և իրեն ներկայացուելիք վէճերուն վրայ: Համաժողովը նաեւ փափաք յայտնեց որ յանձնաժողով մը կազմուի՝ պատրաստելու իրաւաբանական տրամադրութեանց քաղուածք մը՝ գրական ու արուեստագիտական սեփականութեան խնդիրներու համար, և թէ Ընկերակցութիւնը հրատարակէ՝ ԺԹ. դարուն բոլոր երկիրներու մէջ հեղինակներու իրաւանց պաշտպանութեան պատմութիւնը: Համաժողովին յառաջիկայ գումարումը տեղի պիտի ունենայ 1902 սեպտեմբերին, Նափոլիի մէջ:

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Հանր. Պարտքի վարչութեան Թողուած հասոյթներու ընդհ. տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին աշակերտներուն թէ՝ նոյն հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 1901 օգոստոս 18)31ին, շաբաթ օրը, և դասաւանդութիւնները պիտի սկսին նոյն օրը: Հետեւաբար նոյն վարժարանին առաջին և երկրորդ կարգերու աշակերտները կը հրաւիրուին որոշեալ օրը ներկայ գտնուիլ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանը:

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

31)13 Օգոստ. 1901 2—8

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Հայաթար Փաշա գրեթէ մոխիր դարձած.—Հարիւրաւոր տուներ այրած.—Ապահովագրական Ընկերութիւններ.—Հրկիզեալները:

Երէկ ժամ 4ին մօտ ծագած հրդեհ մը գրեթէ մոխիր դարձուց Կ. Պոլսոյ արուարձաններուն գեղեցիկ մէկ թաղը: Հայաթար Փաշայի Եէլ Տէյիրմէնի կողմը Տիւզ փողոցին մէջ Մանկօ անուն կնոջ մը սեպհական տունին վերի յարկի մէկ մասէն սկսաւ, ուր կը բնակէր Անատոլըի երկաթուղիներու Ընկերութեան պաշտօնեաներէն Իտալէր անուն գերմանացի Հէրր մը: Այդ միջոցին փչող սաստիկ հովը աննկարագրելի արագութեամբ տարածեց հրդեհը: Նախ Տիւզ փողոցի ծովին կողմը գտնուած բոլոր շէնքերը այրեցան. կրակը յետոյ դէպ ի վեր գնաց և Հայաթար Փաշայի դաշտին վրայ նայող տուներու մէկ մասը մոխիր դարձնելէ ետքը, դէպ ի ծովեզերեայ տուները տարածուեցաւ և ընդարձակ շրջանակի մը մէջ գտնուած բոլոր շէնքերը փճացուց: Անմիջական օգնութիւններ թէեւ հասած էին, սակայն կարելի չեղաւ Տիւզ փողոցին բերանը կասեցնել ուրիշ տարրին ընթացքը. անկէ դիմաց անցաւ և հովին սաստկութենէն արծարծուելով, վեց թեւի բաժնուեցաւ և վերջապէս ժամ 9ին մարեցաւ, հինգ ժամէ աւելի տեւելով: Տիւզ փողոցէն սկսած հրդեհը մինչեւ Չընար փողոցին ծայրը գնաց. տակէ բաժնուած թեւը Պասմաճեան Յովսէփ էֆ.ի ծովեզերեայ տունը բռնկեցուց և առաջացաւ մինչեւ Եէնի Եոլի միւս ծայրը: Այրած փողոցներն են՝ Տիւզ, Չընար Ճատտէսի, Իսկէլէ Սօգաղը, Չայըր Ճատտէսի, Պայըր Սօգաղը, Աքիֆ Պէյ Սօգաղը և Ուզուն Հաֆըզ Սօգաղը:

—Հրդեհին վայրը փութացած էին կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա, ոստիկանութեան նախարար Շէֆիք փաշա, Սկիւտարի կառավարիչ Համտի փաշա, զինուորական հրամանատար Մէհմէտ փաշա, Սկիւտարի ու Գատըգիւղի թաղապետութեանց անօրէնները, Սէլիմիէի զօրանոցին Ջիհանկիր զօրագունդէն երկու վաշտեր, ոստիկանութեան ու թաղապետական պաշտօնեաներ, Անատոլըի երկաթուղիի Ընկերութեան անօրէն Պ. Հիւկինէն և այլն: Ամէն կողմէ գերմարդկային ճիգեր կ'ըլլային կրակին առաջքը առնելու համար բայց արդիւնք մը չէր ունենար, վասն զի հրդեհը ամէն կողմէ պաշարած էր թաղերը, քանի մը տուներ միասին կ'այրէին և սաստիկ հովը ալ աւելի ոյժ կու տար ուրիշ տարրին: Վերջապէս ինչպէս վերը ըսինք ժամ 9ին մարեցաւ Չընար փողոցին մէջ վախճանելով Լեւոն Գաբրանի ժառանգորդներուն սեպհական տունը այրելէն ետքը:

—Սկիւտարի զինուորական կառավարիչի օգնական Ալի Շամիլ փաշա որ հրդեհին ճիգը մօտը կեցած Ջիհանկիր զինուորներուն հրամաններ կու տար, գլխէն ու ոտքէն վիրաւորուեցաւ, բայց դարձեալ հոն չքաշուեցաւ՝ մինչեւ վերջը կենալով:

—Հրդեհը երբ Տիւզ փողոցէն սկսած ամէն կողմ թեւեր կ'արձակէր, Հայաթար Փաշայի դաշտին վրայ նայող բոլոր տուները պարպուեցան և կարասիները դաշտը փոխադրուեցան, ոստիկաններուն հսկողութեանը տակ: Ջիհանկիր զինուորներու գումարտակ մը հրդեհին սկսած փողոցին միւս կողմերը կենալով, յաջողեցաւ կրակին աւելի անցնիլը տարածուելուն առաջքը առնել: Ուրիշ գումարտակ մըն ալ Չընար փողոցին միւս ծայրը կենալով աւելի վար չտարածուելուն աշխատեցաւ: Հրդեհը եթէ Չընար փողոցին մէջ չմարէր, աւելի մեծ համեմատութիւններ պիտի ստանար: Կրակը դէպի ծովեզերք տարածուած միջոցին նաւահանգիստի վերատեսուչ Սամի փաշա շոգեմակոյկով մը Հայաթար Փաշա ժամանեց և ծովեզերքէն խոշոր խողովակի մը միջոցաւ ջուր հասցուց Ջիհանկիրներուն: Ամէն ոք ձեռքէն եկած օգնութիւնը կ'ընէր՝ յուսահատաբար մաքառելով կրակին դէմ. նոյն իսկ դոյլով մը կամ սափորով մը ջուր հասցնողներ կային: Չընար փողոցին մէջ Լեւոն Գաբրանի ժառանգորդներուն տունը երբ կ'այրէր, նաւային սպաներ անմիջապէս անոր կիցը գտնուած տան վերի յարկը ելան՝ մեկտեղ հանելով նաւահանգիստի վերատեսչութեան շոգենաւակին բերած խողովակը և ջուրի հեղեղի մէջ խեղդելով կասեցուցին կրակին ընթացքը: Հրդեհը մարելէն վերջը Հայաթար Փաշայի դաշտին վրայ նայող տուներէն մէկը բռնկեցաւ, բայց կարելի եղաւ մարել:

—Այրած տուներուն ամբողջ թիւն է հարիւր երեսուն երկու. կան նաեւ ութ խանութ և Եէնի Եոլի կողմը կաղնօղի գործարան մը: Այրած շէնքերուն մէջ կան Պասմաճեան Յովսէփ էֆ.ի սեպհական ծովեզերեայ խոշոր տունը, ուր կը բնակէր Տրապիզոնի նախորդ կուսակալը, Գասպարեան Յակոբ էֆ.ի սեպհական ութ տուները, Դուրեան Ագրիպաս էֆ.ի երկու տուները, հանգուցեալ արդ. Կիւլլապէյի երկու տուները և սողանի Բաբանց աղայի մէկ տունը:

— Ապահովագրական բոլոր Ընկերութեանց վնասը 14,670 ոսկի կը հաշուուի: Ամէնէն աւելի վնասուած են Օսմ. ապահովագրական Ընկերութիւնը, Իւնիոն, Ռոսիա, Պալքան և այլն:

—Այրած տուներուն շատին բնակիչները հազիւ կրցան ինքզինքնին դուրս նետել, առանց բան մը կարենալ ազատելու:

—Հրդեհը, ինչպէս ծանուցինք, սկսաւ Մանկօ անուն յոյն կնոջ մը տանը այն մասէն, ուր կը բնակէր Անատոլըի երկաթուղիի պաշտօնեաներէն Իտալէր: Տունը 250 ոսկիի ապահովագրուած էր: Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց պատճառը երեւան հանելու համար: Դրացիները ըսին թէ Պ. Իտալէրի կինը տան վերի յարկը փայտի տաշեղներու միջոցաւ կերակուր պատրաստած ատեն կայծ մը ցատկելով տունը բռնկցուցեր է: Ոստիկանութիւնը այդ մասին կատարեալ համոզում գոյացնելու համար քննութիւնները առաջ կը տանի:

—Հրդեհին ամէնէն սաստիկ մէկ միջոցին ոստիկանութիւնը տարօրինակ դէպքի մը առջեւ գտնուեցաւ: Մինչդեռ կրակին մօտերը եղած տուներու բնակիչները իրենց կարասիները ազատելու կ'աշխատէին, Չընար փողոցին մէջ տան մը դուռները չէին բացուեր և մէջը գտնուողները աճապարելու կամ յուզուելու երեւոյթը չունէին: Ոստիկանները հետաքրքրուելով, քանի անգամներ դուռը զարկին և պատասխան մը չառին. ուստի դուռը բռնի բանալով ներս մտան և երեք հոգի գտան որոնք առ ու դողի մատնուած փախչիլ կը փորձէին: Ատոնք՝ Գարեգին անուն Հայ մը և Սալոմոն ու Եուսէֆ անուն երկու Հրեաներ՝ ձերբակալուեցան: Տունը այրելու համար վերի յարկի մէկ սենեակին մէջ նաւթոտ քուրջեր դրած ու բռնկցուցած էին: Ոստիկանները անմիջապէս մարեցին այդ քուրջերը և պահեցին: Այդ տունը Գատըգիւղի թաղապետութեան քննիչ Ապտուլլահ էֆ.ի սեպհականութիւնն էր, ուր վարձով կը բնակէր Բաթում անուն հրեայ յանձնակատար մը: Կարասիները ապահովագրուած էին:

—Այրած տուներէն մէկը բնակող գնդապետ Իզզէթ պէյի կինը որ երկու ժամ առաջ ծննդաբերութիւն ունեցած էր, մեծ դժուարութիւններով ազատուեցաւ:

—Վեհ. Սուլթանը իմանալով հրդեհը բազմաթիւ թիկնապահներ ղրկեց, որպէս զի աղէտին առաջքը շուտով առնուի և հրկիզեալներուն ամէն տեսակ օգնութիւն ըլլայ: Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Թօփխանէի Ջիհանկիր զինուորներն ալ հրդեհի վայրը փութացին. Նաեւ կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա ալ, կայս. Իրատէով հրդեհին տեղը կեցաւ մինչեւ վերջը: Վեհ. Սուլթանը հրամայեց նաեւ հրկիզեալներու մէկ ցուցակը պատրաստել: Այդ ցուցակը պատրաստուեցաւ և երէկ գիշեր կայս. պալատ մատուցուեցաւ:

— Թաղապետութիւնը առժամապէս պատսպարեց հրկիզեալները. նաեւ հաց և այլն տուաւ անոնց:

—Ոստիկանութեան Դրան կողմէ բաւական թիւով ոստիկաններ ղրկուեցան հրդեհին վայրը. նաեւ հեծեալ զինուորներ պաշարած էին հրկիզեալներուն կարասիները մթերուած տեղը:

—Մախսուսէի վարչութիւն իր ժամանակացոյցէն դուրս շոգենաւային երթեւեկութիւն մը հաստատեց կամուրջին ու Հայաթար-Փաշայի միջեւ:

—Վերջին լուրի մը նայելով, այրած շէնքերու ընդհանուր թիւն է հարիւր քառասունը հինգ տուն և հինգ խանութ: Ատոնց երեսունը իսլամներու կը վերաբերէին, երեսունը՝ Յոյնի, քսանըհինգը՝ Հայու, յիսունը՝ Հրեայի և տասը՝ զանազան օտար հպատակներու:

—Անատոլըի երկաթուղիներու Ընկերութիւնն ալ քանի մը ջրհաններ ղրկած էր հրդեհին վայրը:

—Ջիհանկիր զինուորներու սպայ Մէհմէտ էֆ. բոցերուն մէջէն ազատեց Մարի անուն ծեր կին մը, որուն հագուստները բռնկած էին:

—Ջիհանկիր զինուոր մը քիչ մնաց որ պատի մը փլատակներուն տակ մնար, բայց չորս կողմէն սկսան պոռալ, զինուորը հեռացաւ և պատը նոյն վայրկեանին փլաւ:

— Այրած տուներուն գրեթէ մեծ մասը բաւական խոշոր էին, վասն զի ամէնէն քիչը տարեկան 25-30 ոսկի վարձք կը բերէին:

—Ոստիկանութիւնը քանի մը չարագործներ ձերբակալեց՝ որոնք հրդեհէն օգտուելով կողոպուտի ետեւէ ինկած էին:

—Հրդեհին ատեն տասնէ աւելի ջրհանկիրներ և այլն թեթեւապէս վիրաւորուեցան:

—Ազատուած տուներուն տէրերը ոչխարներ մորթելով միսերը բաժնեցին անկանոն ջրհանկիրներու խումբերուն:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ

Նախակրթարանաց երկու սեռի տղոց ընթերցման համար:

1. Նախապատրաստական տարի էջ 128 գին 3 դահեկան:
2. Ա. տարի աղջկանց համար գին 4 դահեկան:

Նշանաւոր հեղինակաց գործերէն ընտրանօք քաղուած: Ամէն բառ եւ ամէն դաս բացատրուած: Ուսուցչին և աշակերտին գործը հետաքրքրապէս դիւրացուցած է, Շահեկան, հրահանգիչ նիւթեր, բարոյական, առակներ ևն.:

Տպագրութիւն նոր պատկերներով, լաւ թուղթ և տոկուն կազմ:

Դպրոցի ու գոլէժի Դաս. Տնօրէնք մէկական օրինակ ձրի պիտի ստանան գրաւոր դիմելով: Երկուքին բոստի ծախք 2 դհ.:

Նախ. մասը իսկոյն կը ղրկուի, իսկ Ա. տարին ց30 յուլիս:

Վարժարանաց համար գոհացուցիչ զեղչ:

Հասցէ
Կեդրոնական գրատուն (Զ. Թորոսեան)
Պոլիս Ջագմագճըլար Եօգուշու թիւ 64
10—30

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Դուրէժի օսմ. հիւպատոս Էմին պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Հէքքեարիի կառավարիչ Զիհա պէյի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Այվալըքի գայմագամ Իսմայիլ Քեմալ պէյի։

—Իմթիազի արծաթ շքադրամ՝ Պէբրանէ գաւառակին (Գոսովօ) գայմագամ, զինուորական հրամանատար ու սահմանագլխի գումարտակի հրամանատար Համտի պէյի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը, հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Ն. Վեհափառութեան կողմէ ղրկուած շնորհաւորական հեռագրին համար։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Սալոնիկոյ կուսակալ Նազըմ փաշա, կայս. Իրատէի մը համաձայն, արտօնուեցաւ ընդունիլ ու գործածել Գերմանիոյ կայսրութեան կողմէ տրուած Կարմիր Արծուի պատուանշանը։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Իզմիրէն անցեալ օրուան Թուականով կը հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Իգդամ, Սիվրիհիսարի դէպքին համար ամբաստանուած Մուսթաֆա ու Հաջըզ պէյ, որոնք փախած էին, Ատաբազարի մէջ ողջ ձերբակալուեր են։

ՆԱՒԱՐՇԱՒ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց նաւարշաւը, որ օգոստոս 15ին Մեծ Կղզիին ու Հէյպէլիի միջեւ պիտի կատարուի՝ ծովային նախարար Հասան փաշայի հովանաւորութեանը տակ։ Վեհ. Սուլթանը երեք հարիւր ոսկի շնորհեց՝ նաւարշաւին մէջ շահողներուն բաշխուելու համար. նաեւ հրամայեց որ նաւային զինուորական նուագախումբը նուագէ նաւարշաւին առեն։

ՉԻՆ ղրկուած Օսմ. պատուիրակութիւնը զոր կը կազմեն կայս. Թիկնապահ Էնվէր փաշա, Քեազիմ պէյ, Շէյխ-Իւլ-Իսլամի պաշտօնեաներէն Համտի Թահիր էֆ., կրօնական ուսուցիչ Մուսթաֆա Շէւքի էֆ. և Սոբգէլը զօրագունդէն երկու զինուոր, երէկ, մայրաքաղաք դարձան սիպերիական երկաթուղիին ու Օտեսայի ճամբով, և ուղղակի կայս. պալատ գացին։ Այդ պատուիրակութիւնը չորս ամիս առաջ ղրկուած էր։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, օտար երկիրներու հետ փոխանակուող նամակներու, մանրա-բութերու և քոլի-բութներու փոխանակութեան պիտի ձեռնարկէ՝ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրէն սկսելով։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Ռըզա փաշայի նախագահութեամբ կազմուած հանրային առողջապահական յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Զաթալճայի մէջ [illegible] և Հէյտէմքէօյի մէջ Կ. Պոլսոյ ժամանումներուն դէմ սահմանուած քարանթինան երէկուընէ վերցուած ըլլալով, անոնց տեղ բժշկական քննութիւն որոշուած է որ կառախումբերու երթեւեկած միջոցին ճամբուն պիտի կատարուի։ Հետեւաբար, բոլոր կառախումբերու կանոնաւոր երթեւեկութիւնը՝ 1901 մայիս 1ի ժամանակացոյցին համաձայն, երէկուընէ սկսած է։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ ուրբաթ մէկ դէպք ու մէկ մահ և Պոր-Սայիտի մէջ ալ մէկ դէպք պատահեցան։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարը մէկ ամսուան արձակուրդ առած ըլլալով, մօտերս պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան յուլիսի հասոյթները եղան 124,800 ոսկի, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն՝ 121,300 ոսկի եղած էին, որով այս տարուան յուլիսին 3,500 ոսկիի աւելցութիւն մը կայ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ 240 զբօսաշրջիկներ օգոստոս 19ին Կ. Պոլիս պիտի գան՝ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ռուսիոյ կայսեր՝ Քսենիա Ալեքսանդրովնա մեծ դքսուհիին զաւակ մը ունենալուն առթիւ։ Մեծ դքսուհին Ռուսիոյ կայսեր քոյրն է։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կին մը արտօնուեցաւ պարբերական թերթի մը հրատարակութեանը համար։

ՊՈՒԼԿԱՐ կառավարութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ ծրագրուած փոխառութեան բանակցութիւնները խզուած ըլլան։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1317 տարուան մարտէն մինչեւ մայիսի վերջը տրուած կանոնաւոր ամսաթոշակներէն տակաւին չառնողները վաղը, չորեքշաբթի, պէտք է Մալիէն դիմեն թէ՛ ատոնք և թէ յուլիսի ամսաթոշակը մինչեւ հարիւր ղրուշ առնելու համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ թագաւորը արծաթ գաւաթ մը ընծայեց [illegible] Իպրահիմ պէյի։ Այդ գաւաթը, զոր Լորտ Ռուսըլ Կ. Պոլիս գտնուած առեն յանձնեց Իպրահիմ պէյի, շատ գեղեցիկ է։ Վրան քանդակուած են արքայական զինանշանը և Էտուարտ թագաւորին անուան սկզբնատառը։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.— Ռուս կառավարութեան կողմէ Պ. Նիքոլա Շարով պաշտօն յանձնուած է ուսումնասիրութիւններ կատարել թէ օսմանեան երկիրներու մէջ շերամաբուծութիւնը ի՛նչ կերպով կը կատարուի։ Կայս. Իրատէ մը, ռուսական դեսպանատան խնդրանքին վրայ, հրամայեց յանձնարարագիրներ տալ՝ այդ անձին՝ օսմ. մէկ քանի նահանգները այցելելու համար։

ԳԱՅԸՆ ՏԱՂԻ ջուրին համար առողջապահական քննիչ մը տեղեկագրած էր թէ աղբիւրն կը պղտորուի։ Քաղաքապետութեան Խորհուրդը քննութիւն կատարելով ստուգեր է թէ այդ պարագան անհիմն է, թէ վերջերս կատարուած նորոգութիւններով այդ ջուրը աւելի մաքրուած է։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ մէջ սեղանաւորներու խումբ մը կազմուած է Ռումէլիի օսմ. նահանգներուն մէջ հանքի խուզարկութիւն և շահագործութիւն կատարելու համար։ Այդ խումբը մօտերս քանի մը ճարտարագէտներ պիտի ղրկէ Սէլանիկ, տեղւոյն հանքերը քննելու համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան յուլիս ամսուան հասոյթն է 1,034,826 ղրուշ՝ անցեալ տարուան նոյն ամսէն 85,163 ղրուշ աւելի։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր կարգուեցաւ Ուրֆայի նախորդ հարցաքննիչ դատաւոր Ապտիւլամէտ էֆ.։ Նոյն դատարանին առաջին քարտուղար կարգուեցաւ Գանտրէի դատարանին նախկին առաջին քարտուղար Հիւսէին Հիւսնի էֆ.։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Յուլիս 30էն օգոստոս 6 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 246, որոնց 2ը՝ կեղծմաշկէ, 5ը՝ կարմրախտէ, 11ը՝ [illegible], 2ը՝ թիֆոյէ, 10ը՝ շնչական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ՈՒԷՄԻՐԻ անօրէն Պ. Ռամզէր, այսօր Վիեննայէն Կ. Պոլիս կը ժամանէ։

ԻԶՄԻՐԻ առեւտրական սենեակին վարչական Խորհուրդը սոյնպէս վերակազմուեցաւ.— Համի Պէքիրզատէ Էմին էֆ., Սարգիս Խրատամի, Ա. Պոռ, Ժ. Բոնթօ, Ի. Ալթընճըօղլու, Ա. Թորուզ և Ժ. Լամպրինիտիս։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ թէ պէտք է ուշադրութիւն ընել որ Սէլանիկէն եկող ուղեւորներուն անցագիրները օսմ. հիւպատոսարանին կողմէ «վիզէ» եղած ըլլան։

ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ.— Սէլանիկէն կը գրեն թէ հարուստ Հելլէնացի մը տեղւոյն հելլէնական ընդհանուր հիւպատոսին 20 հազար ֆր. յանձներ է՝ վարժարանի մը հաստատելու համար, որուն շրջանաւարտները Սէլանիկի, Մանասթըրի ու Գոսովայի նահանգներու յունական վարժարաններուն մէջ ուսուցիչի պաշտօն պիտի վարեն։

ԳԱՆՏԻԱՅԷՆ (Կրէտէ) կը գրեն թէ Աթէնքի ազգային դրամատան տեղւոյն ճիւղին սնտուկապետ Աթանաս Վոլանաքի անձնասպան եղեր է, ինքզինքը խորունկ փոսի մը մէջ նետելով։ Կ'ըսուի թէ անձնասպանութեան շարժառիթը եղած է՝ իր երկու զաւակներուն մահուան լուրը։

ԹԱՐԱՊԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ, կիրակի իրիկուն, Աւստրիոյ դեսպանատունը շնորհաւորութեանց գացողները, երբ ջահերով ու լապտերներով կը դառնային, աւստրիական նաւաստի մը ծովը իյնալով անհետացեր է։ Մարմինը երէկ տակաւին գտնուեր է։ Դեսպանը ու Ֆոն Քալիչէ Պարոնուհին շատ զգածուեր են այդ ցաւալի արկածին համար։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ.—Երէկ, Թուրք կին մը, Հայտար-Փաշայի շոգենաւէն կամուրջ ելած առեն, քսակահատ մը չորթեց անոր կուրծքը գտնուած ադամանդազարդ քորոց մը՝ նետի ձեւով և հարիւր ոսկիի արժողութեամբ։

ԽԱՆ ՔԵՕՇԿԻ առջեւ, երէկ, Մանոլ անուն քսան տարեկան երիտասարդ մը, ձուկ որսացած առեն հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով, ծովը ինկաւ և խեղդուեցաւ։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Վոյվոտայի ոստիկաններէն Մուսթաֆա ու Ալի էֆ.ները, անցեալ գիշեր, առտուան դէմ Ղալաթիոյ Քէմէր Ալթըի կողմը քննական պտոյտ կատարած ատեննին, Հռոմէական լատին հասարակութենէն Կաէթանօ անուն 18 տարեկան անձ մը՝ որ նշանաւոր քսակահատ մըն է և վերջերս բանտէն նոր ելած էր՝ գողութեան համար վեց ամսուան բանտարկութիւն մը կրելէ վերջը։ Կաէթանօ կասկածելի ձեւով մը կը պըտտէր փողոցներուն մէջ՝ չորս կողմը դիտելով։ Ոստիկանները զայն ձերբակալեցին ու վրան խուզարկեցին, բայց բան մը չգտան։ Մուսթաֆա էֆ. իր ընկերոջ, Ալի էֆ.ի յանձնեց այդ չարագործը, պահականոց տանելու համար։ Երբ Գարաքէօյի փողոցին բերանը հասան, Կաէթանօ չուզեց երթալ և ոստիկանին ձեռքէն ազատելու համար քանի մը ապտակ զարկաւ անոր երեսին. երկուքն ալ գետինը ինկան։ Կաէթանօ դաշոյն մը հանելով մխեց ոստիկան Ալի էֆ.ի անութին տակ՝ երկու անգամ. նաեւ աջ ձեռքն ալ երեք տեղէն ծանրապէս վիրաւորեց։ Կաէթանօ ուզեց փախչիլ, բայց Մարգօ անուն մարդ մը վրայ հասաւ ու դաշոյնը առաւ չարագործին ձեռքէն։ Սուլթանա անուն կին մըն ալ Կաէթանօն բռնեց և վերջապէս չարագործը ձերբակալուեցաւ ու գործած ոճիրը խոստովանեցաւ։ Վիրաւորին կեանքը վտանգի մէջ է։

* * *

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱ

ԱՄՈՐԹԻՍՄԱՆ

4 % Քոնսոլիտէ փոխառութեան պարտատոմսերու

23րդ վիճակահանութիւն 1/14 օգոս. 1901

2701— 2750	10151— 10200
10851— 10900	20751— 20800
27251— 27300	34801— 34850
40551— 40600	42951— 43000
56151— 56200	62751— 62800
66301— 66350	73801— 73850
75451— 75500	79101— 79150
104201—104250	104501—104550
105001—105050	108801—108850
109051—109100	111301—111350
116551—116600	119151—119200
120901—120950	121451—121500
123301—123350	123851—123900
125301—125350	138601—138650
144351—144400	156151—156200
190101—190150	194101—194150
202401—202450	206351—206400
218201—218250	

Ազգային Լուրեր

Բաբերդէն կը գրեն մեզ. «Խառն Ժողովոյ որոշումներու կարգին մէջ կարդալէ յետոյ՝ շաբթուս ալ Պատրիարքարանէն ստացուած պաշտօնական նամակներով կը ծանուցուէր Յովհաննէս վարդապետին տեղապահական պաշտօնէն հրաժարեցումը։ Սակայն կ'երեւայ թէ Յովհաննէս վարդապետին քիչ մը աւելի ծանր եկած ըլլալով Բաբերդէն բաժնուիլը և աւելի ծանր ու անհաճոյ ժամանակ դէմ ի Աղթամար երկար ուղեւորութիւն մը ու յետոյ վանական չոր ու ցամաք կենցաղ մը, ուստի կարգ մը միջոցներու կը դիմէ, ինչպէս գրեթէ սովորութիւն է այսպիսի պարագայի մը հանդէպ գլխանաւորներու.— հանրագիր մը պատրաստել կու տայ խառնախուռն ստորագրութիւններով այնպիսի մարդոց ձեռքով, որոնք երբ [illegible] մասնիկի մը կամ սիկառի մը փոխարինութեամբ կը ծախէին զինքը, և վաղն ալ անշուշտ պիտի ծախեն դարձեալ երբ մատիթեան միւս կողմէն մատուցուի։ Ու յետոյ պահանջի մեծկակ գումար մը մէջտեղ կը դնէ, պահանջ մը՝ որ երեւակայութեան մէջ գոյութիւն ունենալով՝ բնական է որ Թաղ. Ժողովոյ կողմէ մերժուի և երկար բարակ ձգձգումներու տեղի տայ և հետեւապէս ինք ժամանակ վաստկի։ Ասով ալ չբաւականանար. երբ գործնական միջոց Հայաստանը դիւանական Թուղթերը կը պահէ, Առաջնորդարանի վերաբերեալ կնիքը, առմար, եայլն ի հաշիւ իր պահանջին վար կը դնէ, հակառակ Թաղ. Ժողովոյ խոստումին թէ հաշիւներուն նայելով երբ հաստատէ իր պահանջը պատրաստ է յօժարակամ վճարելու։ Վարդապետին ձեռք առած այս անպատեհ միջոցները յաւ է ըսել որ ծայրաստիճան գըրգռութեանց առիթ տալով վերջ ի վերջոյ յանգին անպատեհութեանց, և իրեն՝ առաջնորդարանէն ոյժի միջոցաւ դուրս հանուելուն։ Բայց վերջին պահուն երբ այս տողերը կը գրեմ Խառն Ժողովը իր գումարած նիստին մէջ հրաժարեալ առաջնորդին տեղ նոր փոխանորդ մը նշանակելով կ'ազդարարէ Յովհաննէս վարդապետին թէ ինք այլ եւս անպաշտօն և հիւր կը նկատուի, ուստի պէտք է փոխանորդին ուղիղ սենեակ մը, մինչեւ իր մեկնումը։ Յովհաննէս վարդապետին այս ոչ բողոքման համակերպելը չենք յուսար եւ սպասեր. որովհետեւ գիտենք ամէն կերպով իր տրամադրութիւնները։ Պատրիարքարանը ազդուապէս հրամայեր է փութով մեկնումը»։

—Ս. Հայրապետին դիւանապետ Կորիւն վարդապետ Աղեքսանդրապոլի փոխանորդ նշանակուեր է։ Պարզեւաց արքեպիսկոպոս ալ, որ Երեւան կը գտնուէր, Էջմիածին կանչուեր է, ուրկէ չպիտի դառնայ ա՛լ հոն։

—Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գաբրիել եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան կիրակի օրը աւստրիական դեսպանատունը երթալով ի դիմաց Ս. Պատրիարքին, շնորհաւորեց Ֆրանց-Եոսէֆ կայսեր ծնընդեան տարեդարձը։

—Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին Տնօրէն Խորհուրդը վանքին վերանորոգութեան և որբերու համար նպաստ խնդրած է Պատրիարքարանէն, որ այս մասին որոշում մը տալէ առաջ, մինչեւ հիմա ղրկուած նըպաստներուն հաշիւը կը պահանջէ։

—Վանի մէջ Աւետիս Տաղօյեան անուն քահանայ մը առաջ դաւանափոխ եղած էր։ Այդ անձը վերջերս խնդրագիր մատուցանելով Ս. Հայրապետին, կը յայտնէ թէ Ատրպատականի Նախկին Առաջնորդ Այվազեան եպիսկոպոսին կողմէ հալածանքի ենթարկուած ըլլալով՝ ստիպուեր էր դաւանափոխ ըլլալ, երբ Պարսկաստանի կողմերն կը գտնուէր։ Ս. Կաթողիկոսը ներում շնորհեր է դաւանափոխ քահանային։

—Ս. Հայրապետին հրաւէրով՝ նկարիչ Պ. Արշակ Փէթմէզեան Ս. Էջմիածին գացեր է, Մայր Տաճարը վայելուչ կերպով զարդարելու համար։ Պ. Փէթմէզեան երկու գեղեցիկ նկարներ պատրաստեր է։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Ցուլիանէ Ս. Պալաեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Մադաւեան էֆ. Շահլազ։

(Հոգաբարձութիւն)

Ա. Զ. Գ.

Բերայի ազգային վարժարանաց վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ Ներկայ օգոստոս ամսոյ 20 երկուշաբթի օր։

Ուստի կը հրաւիրուին ծնողք և պաշտպանք Ներկայանալ ամէն օր առաւօտները ժամը 2-4 (Ը. Թ.) ի Թաղական Խորհրդարան՝ իրենց զաւակաց մուտքի արտօնագիրն առնելու համար։

Այս առթիւ Թաղ. Խորհուրդս կը փութայ ծանուցանել որ, Էսաեան վարժարանի աղջկանց բաժնին մէջ, ինչպէս անցեալ շրջանին, այս տարի եւս կազմուած է լրացուցիչ դասընթացքի Ա. տարին, որուն հետեւիլ փափաքող, նախակրթարաններէ շրջանաւարտ Ուսումն. Խորհրդէն վկայական ստացող, ինչպէս նաեւ նոյն քննութիւնները տալու կարող աշակերտուհիք կը հրաւիրուին դիմել ի Խորհրդարան վերոյիշեալ ժամերուն, ընդունելութեան պայմաններու մասին տեղեկանալու համար։

Նիւթական և բարոյական նորագոյն միջոցներ ձեռք առնուած են՝ վարժարաններին բարեկարգութիւնն աւելի եւս ապահովելու համար, ինչպէս նաեւ ուսմանց ծրագրոյն բարւոք ու անթերի գործադրութիւնը երաշխաւորուած է, նաեւ պաշտօնէութեան ընտիր խումբէ մը զատ, հրապարակի վրայ ամենուն յարգանքն ու վստահութիւնը վայելող հետեւեալ այցելու ուսուցիչներու միջոցաւ՝

Տ. Հմայեակ Սրբազան, Օրիորդ Օտեան, Տիկին Զապէլ Ասատուր, Օր. Մառի Մուակէ (փռանսերէն), Միսսիս Լէյնզեն, Յակոբ էֆ. Գուրգէն, Յովսէփ էֆ. Ճէլալեան, Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան, Գարեգին էֆ. Գավաֆեան, Մարկոս էֆ. Նաթանեան, Պօղոս էֆ. Քէրքասճեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Միհրան էֆ. Տէօքմէճեան, Յովսէփ էֆ. Վասիլեան։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս օբ Քոնսթանթինօբլը)

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ

ՉԷԹԻՆԵԷ.—Աւստրիոյ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ, Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ տրուած հացկերոյթին առեն, Սեւ Լերան իշխանը բաժակ պարպեց Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր կենացը և ըսաւ.— «Անհուն երախտագիտութիւն և յարգալիր բարեկամութիւն կը տածեմ իմ մեծազօր դրացիիս՝ Վեհ. Ֆրանց-Եոսէֆ կայսեր նկատմամբ։ Հաճոյքով սպասեցի անոր ծննդեան տարեդարձին օրուան՝ նորէն յայտնելու համար իմ բոլոր սէրս անոր օգոստափառ անձին և բաղձանքներս՝ անոր երջանկութեանը համար։ Տէր Երկինք որ խիստ երկար տարիներ առիթը ունենանք տօնելու այս յիշատակելի տարեդարձը»։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.— Նախկին նախարար Քալայ մեռաւ.

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Քիչնէր Բրէթորիայէն կը հեռագրէ թէ Ուուս ու Մորլէթ հարիւրապետները որոնք երէկ 150 հոգիով ճամբայ ելած էին հետախուզութիւն մը կատարելու համար, պոէրական զօրաւոր բանակէ մը վրայ յարձակեր են։ Քանիներ Պօէրներ սպաններ են։ Այս վերջինները Անգլիացիներէն աւելի բազմաթիւ ըլլալով՝ 600-800 հոգի, Անգլիացիները չկրցան օգուտ մը քաղել իրենց յաջողութենէն։ Անգլիացիներէն մէկ հոգի մեռաւ և վեց հոգի վիրաւորուեցան, որոնց մէջ կայ Մորլէ հարիւրապետը. նաեւ 14 հոգի ալ անհետացած են։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.—Նահանգային Խորհուրդներուն նստաշրջանը բացուեցաւ, առանց դէպքի։

ՉՈՒՆ ԻՇԽԱՆԸ

ԲՈՐ-ՍԱՅԻՏ.— Չինական պատուիրակութեան պետ Չուն իշխանը, որ Գերմանիա կ'երթայ, այցելութիւններ փոխանակեց Խտիվին թիկնապահին հետ, և յետոյ ճամբան շարունակեց։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳԸ

ԲԻԲԹԱՈՒՆ.—Գորնուայլի դուքսը ու դքսուհին կէս օրին հոս հասան և ջերմագին համակրութեամբ ընդունուեցան։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵՐԼԻՆ.— Բէքինէն կը հեռագրեն Վոլֆ գործակալութեան թէ Չինու կայսեր մէկ հրամանագիրը հոկտեմբեր 6ին համար որոշեր է Չինու արքունիքին մեկնումը՝ Սի-Նկան-Ֆուէն։ Այդ յապաղման պատճառն է ճամբաներու գէշ վիճակը՝ տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով, բայց իսկական պատճառը կը նկատուի միջազգային զինուորներուն տակաւին Բէքին գտնուիլը։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.—Հավաս կ'իմանայ թէ Ռուսիոյ կայսրը, ընդունած ըլլալով Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէի հրաւէրը, ներկայ պիտի գտնուի Ռէյմսի մօտ, կատարուելիք ռազմափորձերու վերջին մասին։ Տիւնքերք ցամաք ելլելէ առաջ, Նիքոլա կայսրը՝ Պ. Լուպէի հետ՝ ներկայ պիտի գտնուի Ֆրանսայի հիւսիսային նաւատորմին ռազմափորձերուն։ Այդ նաւատորմին պաշտօն ունի Ռուսիոյ վեհապետը ողջունել՝ Ֆրանսական Ջուրերը մտած առեն։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 19 օգոստոս.—Բոլոր նահանգներուն մէջ կատարուեցաւ նահանգային Խորհուրդներուն բացումը. դէպք չպատահեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանը յառաջիկայ նոյեմբեր 26ին պիտի բացուի։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ԼՈՆՏՈՆ.— Քարաքասէն կը հեռագրեն թէ Էքուաթօր և Նիքարակուա՝ Վենեզուելայի պիտի միանան՝ ընդդէմ Քոլոմպիոյ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Մ. Նահանգները միշտ նաւ կը ղրկեն Քոլոն ու Բանամա։

ԲԱՐԻԶ.— Քարաքասէն հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուրը թէ Քոլոմպիացիները Վենեզուելա արշաւեր են. Վենեզուելայի մէջ զինուորական վարչութիւն հաստատուեր է։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինու արքունիքը յառաջիկայ նոյեմբեր 15ին Բէքին պիտի դառնայ։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ դեսպանները Չինացի պատուիրակներուն թողեր են Թաթարի պարիսպները պահպանելու հոգը։

ՄԵԾ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ

ԲԱՐԻԶ.—Զինուորներուն ցամաք ելլելը Սէնթոնժի եզերքը, օգոստոս 28ին պիտի կատարուի։ Պրիւժէր զօրավարը հրամաններ տուած է, որպէսզի ռազմափորձերը կարելի եղածին չափ նմանին պատերազմի առեններ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Լամստորֆ սեպտեմբերի վերջերը Բարիզ պիտի երթայ, և յետոյ Պերլին ու Վիեննա։

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Թամ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Օ.	27	00 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	27	02
Ամէնէն վար գին	»	27	—
Ռումէլի Երկթ. գոյ.	Ֆր.	104	—
Ամէնէն բարձր գին	»	104	12
Ամէնէն վար գին	»	104	—

ԲԱՑՈՒՄ 7 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Փ. Կ.	27	03
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	104	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		13	—
Օսմ. Դանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օսմ.		0	10
Տօս. Օթ. Եաեմ է Վալէօռ		0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	02
Թումպէքիի բաժնեթ.		5	85
» ժուիսանս		191	75
« [illegible]		476	—
Թրամուէյ Կ. Պոլսոյ		461	—
Թիւնէլ		85	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	110	03
Բարիզ » »	Ֆր.	22	93
» » » չէք	»	21	93
Պէրլին տեսական չէք	Մարք	18	55
Վիէննա չէք	Ֆլօր.	21	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	01
Ռուս Էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմէց	»	51	08
Մէճիտիէ ոսկի	»	108	06
Մէթալիք	»	102	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Օ.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	91	3
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	49	75
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	24	63
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	24	63
Օսմանեան Դանքա	11	12
Ռուսական 1890	96	—
Հելլենական 5 %	39	50
» Մօնօբօլ	42	50
Պուլկարական 1888	83	—
Եժիբթեան Իւնիֆիէ	107	50
Տոմէնիալ	104	—
Թումպէքի	8	41
Այտըն երկաթուղի	13	—
Փոխառութիւն	22	350

ԲԱՐԻԶ, 19 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	65
» » 3 ½ %		101	87
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ֆրք.	25	10
) գոց	»	25	20
» » » Բ.		50	75
« « « Գ.		27	65
Օսմ. Կայս. Դանքա	Ֆր.	529	—
Օսմանիէ	»	478	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	106	—
Օսմ. [illegible]	»	513	—
Օսմ. Ռէժի	»	317	—
Բէյրութ [illegible] 4 %		506	50
[illegible]		1033	—
Իտալական Ռանթ	»	97	50
Սպանիական արտաքին	»	70	80
[illegible]	»	87	50
[illegible]	»	25	215
[illegible]	»	—	3

ՎԻԷՆՆԱ, 19 Օգոստոս

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	»	239	60
Ռումէլիի երկաթուղի	»	99	—
Օսմ. Ռէժի	»	281	—

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Օգոստոս

Ռուպլի	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	101	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	101	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	256

ՊՐՈՒՍԷԼ, 19 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	24	65
Ռումէլիի երկաթուղի	1030	5

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1901-1902

Վարժարանիս ԻԱ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (1901) սեպտ. 1ին. Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստոս 30ին և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին սեպտ. 1ին։ Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան պայմանները երկու տեսակ են.— Պէտք է վճարել։

(Ա.) Միանուագ մուտք 3 օսմ. լր.
Տարեթոշակ 20 » »
Արձակուրդի տուրք 1 » »
Ամէն ծախք վարժարանիս վրայ։

Եւ կամ Բ.) Առանց մուտքի՝ 12 օսմ. լր. տարեթոշակ և 1 լր. արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան զգեստի, կօշկի, առանց կարկտանքի, դասագրոց և դպրոցական այլ պիտոյից, մանճակալի և անկողնոյ, ինչպէս նաեւ դեղօրէից ծախքը, իսկ վարժարանը կուտայ սնունդ, ուսում և կը հոգայ լուացքի, բժշկի և այլ ծախքերը։ Ցերեկեայ Թոշակաւորք պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի տարեթոշակ և կը ստանան ուսում և միմիայն ցերեկեայ ճաշ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ազգ. Պատրիարքարանը, կամ ի Կարին՝ վարժարանիս Տեսչութեան։ Յառաջիկայ տարի նոր ձրիավարժներ չպիտի ընդունուին. այդ մասին ո՛ և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։ 7—10

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Կարին, 26 յունիս 1901

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ
ՑԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Սոյն քոլէճի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 4)17ին։ Գիշերօթիկ աշակերտուհիք կը սպասուին սեպտ. 3)16ին։

Աշակերտաց ընդունելութեան համար պէտք է դիմել Նամակաւ առ տնօրէնուհին, Տօքթ. Բաթրիկ, Պոլիս, ամերիկեան Պայպըլ Հաուզի միջոցաւ, կամ սեպտ. 1)14էն վերջը վարժարան դիմելով։ 2—12

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Պարտիզակ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 11ին Դշ. (Ն. Տ.)։ Գիշերօթիկ աշակերտներ կը վճարեն տարեկան 16 ոսկի Օսմ., 8 ոսկի Սեպտեմբեր ամսին և 8 ոսկի ալ Յունվարի մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանիս գործակալ Գէորգ էֆ. Գարմիրեանի, Թիւ 10, Րուպիա խան, Բիւրքճիլէր, Մեծ Շուկայ, Պոլիս։ 7—15

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի սեպտ. 11ին, (Ն. Տ.) Դշ.։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել սեպտ. 1ի սկիզբը, և կէսը՝ յունվ.ի սկիզբը։ Դաշնակի դաս առնողները 3՝ իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1 ուկէս օսմ. ոսկի աւելի կը վճարեն։

Ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ ուզողները կրնան գրել Հայուհեաց վարժարանի Տնօրէնութեան, Ատաբազար։ 8—10

ՌՈԲԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կը կառավարուի. նաեւ ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Բուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, աստղաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն, բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Րոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և ազգային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը, որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բարձրերուն եռեւը բլրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւն, ի Րումէլի-Հիսար։

Փափագողներ Քոլէճին յայտագիրը կրնան ստանալ Պայպլ Հաուզ Մր. Բիթէնի և Բերա Մր. Պէյքըրի վաճառատունէն։

754 7—24

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէէ միւպայաա օլունաճագ եէրմի պէշ պին գանթար սաման իլէ չաւըր վէ եուլաֆըն միւնագասասընա պաշլանըլմըշ օլըտուղունտան թալիպ օլանլարըն Թէմինաթ աքչէլէրի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրի միւսթասահիպէն Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհա-հանէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 6 աղուսթօս 317 1—3

ՍԻՐՈ ՏԸ ՌԷՖՕՌ ԻՕՏԷ

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօռպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց

և բոլոր դեղարանոց մէջ A.

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Ստուգապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և ճաղկեղի դէմ. կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցքը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյլը (սրաճա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացունցը (tic), յօդակապերու տկարութիւնը, կեղանկը (մարխա), ճմլուածները, ճարտուածները, ճեղքուածները, ոտքերու թիւնը, ցուրտէն առաջ եկած ճարտուածները, վէրքերը, ուռած եւ սևցած աչքերը, մորթախտը, մառնաշուրթը, վարդախտի հետքերը, մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք. ճնրաքափութիւն (սաչգրրան), օձացաւ (երյանըրգ), որբին (բէմրէյի) բորբոքութիւն, փոքր այտուցներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն. եւն.։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիէն յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Նէրոպայի միակ գործակալ Պ. Էտմընտ Քաբուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-96։

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Ցայտնի է թէ մօրիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը ո՛րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (էրիկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անոտգիւտ անտասութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամենուն ծանօթ է արդէն և Բարիզի Ինիոն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 թիւ, Քասթիկլիօն Բարիզ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ'''' Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԷՐԱ 396

(Եանըճի զարեւրատան վրայի յարկը, ճիշդ Չրպուքճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապեալ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով զիմելու եւ թուծուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, հաշուկուտ և ցեմանդեան արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, զէմի ձեւաւորութիւն քաջ ստորին, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութեանց կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թերիմացեալ ակռաներու և ամենակատարելագործեալ ագգեաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ն. Գ. Ջերմեռներ էլեքտրիկ ամէն օր (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունէ։

Ոսկեր —— Պայազ կաղմ մասնաճիւղ ՏՕՒՆԻՆԷ 11 · 197

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Աւստրիական նրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,130,390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամենէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Բերա, Թիւնէլի հրապարակը։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

747 9—52 Տնօրէն Արեւելքի համար Լ. ՓՕՆՏԻ

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամենէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

DUC
PAPIER FRANÇAIS
DUC
EXTRA SUPERIEUR
DEPOT UNIQUE POUR LA ROUMANIE LA TURQUIE ET LA BULGARIE
DRAGONIS & BILIKAS
CONSTANTINOPLE GALATA
RUE SANDOUKDJILAR No 102
DRAGONIS & BILIKAS
GALATA
Rue Sandoukdjilar No 102
CONSTANTINOPLE
BON
150 FEUILLES
PAPIER
Bon Marché

Երբ ամէն առթիւ կը ջանաք ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն ըրէք որ ձեր գործածած սիկարի թուղթերն ալ առողջապահիկ ըլլան։ ՏԻՒՔ և ՊՕՆ և ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ սիկարի ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։ 19—52

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանօսի նման զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաադէօսեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ յանծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504 43—56

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով տրամեալ Ընկերութեան կեդրոնական Բեթերսպուրկ, Ընկերութեան ապրանքը, Մեծ Մորսքայա 37. Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ստ.	164,172,000 »

Ընկերութեան ճիւղը ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, [illegible] (Ռուսաց Մոնաստ.) Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար

Է. ՀԻՒՄԻՆՔ ԹԷՕԴՕՐ ԲԱԲԱԵՆ 524

Իր անպատասխանատութեան պատճառաւ

ՇԱՐՕԹՕ

բէբթօնը միակն է որ կը գործածուի Պ. Բոսթէօսի, Պերլինի, Վիէննայի և Բեդբըրսպուրկի աշխատանոցներուն և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱՐՕԹՕՅԻ ԳԻՆԻ

ՊԷՊՍԻՆԵԱՆ ՊԷՊԹՕՆԻ

VIN CHAPOTEAUT

Բէբթօնն, որ երբ ամենայն մնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէբսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ գինիով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաև այն անձերն, որք ունին հիւծումէ առաջ եկած անարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, շաքարախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանսէր, ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱՐՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ, և բոլոր դեղարանոց մէջ։ A.

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն. կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ տասնեց ամսոյ տուրքը կը տրուի, նմանապէս ո՛և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Դանձուած Ապահովագին 1,433,965 Ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մերքէզեան փողոց, Ճէտիտ խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

Քէնիչ գործակալութեան Ա. ԿԻՐԵՂԵԱՆ։

[illegible]

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Իօգօ	1011	Մալթօ	724	Բօղաչչօ	136
[illegible]	3607	Ֆօնիկօ	2906	Իգօանօ	1695	Մարէնկօ	2272	Սարֆօ	1112
[illegible]	1541	[illegible]	895	Հէրօ	775	Մարգէլլօ	3709	[illegible]	1785
[illegible]	2377	[illegible]	4311	[illegible]	1581	Միլանօ	2557	[illegible]	1198
[illegible]	1822	[illegible]	987	[illegible]	3720	[illegible]	1057	[illegible]	1200
[illegible]	1364	[illegible]	2328	[illegible]	2600	Մօնճինէլլօ	1725	[illegible]	1333
[illegible]	1076	[illegible]	1718	[illegible]	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. [illegible]	1548
[illegible]	341	[illegible]	504	[illegible]	2354	Նէգրօ	1082	[illegible]	2537
[illegible]	4431	[illegible]	2464	[illegible]	5540	Օնիօ	4100	[illegible]	1476
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1387	[illegible]	1341	[illegible]	1058	[illegible]	1525	[illegible]	2429
[illegible]	1244	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	3729	[illegible]	849	Լէօ	1053	[illegible]	2329	[illegible]	2396
Սիսիլօ	1834	[illegible]	4582	[illegible]	2272	Ռինալդօ	1663	[illegible]	1350
Գիլօ	2697	[illegible]	3000	Լիվօրնօ	1643	Ռօսսօ	1613	[illegible]	1800
[illegible]	4325	[illegible]	1242	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Ֆօնիկօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Իպրօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 16ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս [illegible]

Թիւ 23—24, [illegible] 577

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւերուն երթեւեկութիւնը

Գշ. 7/20 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

Դ. 8/21 Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ([illegible] Աղեքսանդրէթ, Բէյրութ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Բօրս)։

Եշ. 9/22 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ

Եշ. 9/22 Բուրկաս, Վառնա, Կոստենճէ, Սուլինա, Կալաց, Պրայիլա եւ [illegible] ժամը 4ին յետ միջօրէի

Ուրբ. 10/23 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի 582

ԵՕԹՆԱԿԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԷՅՍԻՆԷ ԵՒ ՀԱՄԲ.

Ն. ՔԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՈՒՂԵՒՈՐՆԵՐ

Օգոստ. 20ին Միճկրկի Մարսիլիա։

[illegible] ուղեւորի համար.

Առաջին կարգ 245 Ֆրանք. Երկրորդ 175 Ֆրանք. [illegible]

[illegible] Գործակալի [illegible]

[illegible] 518 Ն. ՔԷՖՖԷ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Երկու տեղէն երեք անգամ կը մեկնի Լիվերփուլ և Նիւ-Եորք [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քէֆալոնիա	4541
Լուքանիա	12952	[illegible]	3329
Քամփանիա	12950	Բավլա	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
Ումբրիա	8128	Սերբիա	3923
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2555
Սէրվիա	7392	[illegible]	2181
Աուրանիա	7269	[illegible]	1814

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԷԿԷՐ

Joly et Seeger

[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, [illegible]

ՍՈՒ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	2000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	2000	[illegible]	2254
[illegible]	3000	[illegible]	3000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Թ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

[illegible] խան

[illegible] ԵՒ ԸՆԿ.

186 [illegible]

[illegible]

— 21 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴՍ

12.

ԱՆԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Երբեմն խօսքը կը հակասէ մտածութեան, երբ մարդ ինքզինքը ուրիշին գաղտնապահութեան կը յանձնէ, միեւնոյն ատեն ինքզինքը բոլորովին կ'ենթարկէ անոր անգաղտնապահութեան վտանգին։ Ուրիշին կամքին անձնատուր ըլլալ, կը նշանակէ մեռնելու պատրաստուիլ. կամաւոր խլանութիւնն անսահման է. եթէ գրաւ դնէք ի նպաստ գաղտնապահութեան, կրնաք ապահով ըլլալ թէ չարաչար պիտի կորսնցնէք, և յայտնի է թէ փոքր ճաշարաններու մէջ հացն առատօրէն կը մատակարարուի յաճախորդներուն, լոկ որպէս զի ասոնք կարենան չափազանց հաց ուտել։ Բայց կայ գաղտնապահութիւն մը՝ որ քաջայարմար անուն մը կրէ. խօսքը մեր միջեւ, ընթացիկ գաղտնապահութիւն. սա յարգուն է կեանքի բոլոր ժամերուն մէջ, կը յորդորեմ զձեզ երբեք չշեղիլ անկէ։ Այդ գաղտնապահութիւնն ամէն տեղ կը գտնուի. կացունիստի, կենցաղի, ինչպէս նաև խօսուածքի մէջ. Հակադիրն է ամէն բան՝ որ մօտէն կամ հեռուէն կը նմանի աղմուկի, ցուցամոլութեան, պարծենկոտութեան, ինքնակոչութեան ռամկութեան, ծեծուած գաղափարի։ Գաղտնապահ ըլլալ, կը նշանակէ չափաւոր ու զգուշահայեաց ըլլալ. կը նշանակէ կարգը եկած ատեն միայն խօսիլ, կը նշանակէ չափազանց բան չխօսիլ բնաւ, կը նշանակէ անօգուտ շարժումներ կամ դիմածռութիւններ չընել, կը նշանակէ ուրիշին գործերուն չխառնուիլ բնաւ, կը նշանակէ անպատեհ ընտանութիւն ցոյց չըտալ բնաւ։

Մարդ անհաճոյ կ'ըլլայ միշտ՝ երբ կ'ընտանենայ. երբեմն իսկ կը թշնամանէ, քանզի կան ի՛նչ ինչ ընտանութիւններ՝ որոնք գռեհութենէ ծնունդ կ'առնեն. ինքնավստահութեան մէկ տեսակն են. առով մարդ ինքզինքը գերազանց կը համարի անոնցմէ՝ որ կը կարծէ ուրիշը չյարգելու իրաւունքը։

Գալով ա՛յն անխոհեմներուն՝ որոնք անհանգստութիւն ու փութկոտութիւն կը ձեւացնեն, որոնք զձեզ կը տանջեն իրենց անհատնում քծինքներով, տարադէպ կանխումներով, և տաղտկալի ըլլալու աստիճան կեղծ գուրգուրանք ցոյց կուտան, ասոնք ամենէն գէշ տեսակէն անգաղտնապահներ են։ Կարծես թէ առաջադրած են կոտրել բարի կամեցողութեան վարկը, և ապացուցանել թէ ուրիշներուն ծառայելը կը նշանակէ նեղել զանոնք։

Ամենէն աւելի՝ խօսակցութեա՛ն մէջ կը պատշաճի գաղտնապահ ըլլալ։ Ի՛նչ որ ալ ըլլայ խօսասէրի մը արժանիքին կամ պերճախօսութեան աստիճանը, սխալ մը կը գործէ եթէ ծանր բեռ կ'ըլլայ, եթէ իր խօսակիցներուն քով փափաք չի թողուր տակաւին իրեն մտիկ ընելու։ Խօսակից ըսի, ունկնդիր պիտի ըսէի, քանզի շաղակրատները դիւրաւ և առանց դժկամակութեան յանձն կ'առնեն նաեւ մենախօսել։ Սրախօսութիւնը մատնացոյց կ'ընէ զձեզ իբրեւ աշխարհի ամենէն մեծ անգաղտնապահութիւններէն մէկը։ Մատնացոյց ընելը չի բաւեր, այլ կը ծանուցանէ զձեզ զայն, քանզի սուր անգաղտնապահութիւնները յաճախ յանցապարտ կ'ընեն զայն։ Եթէ ամենաբարին Աստուած սրախօսութեան ձիրքով օժտած է զձեզ, զգուշացէ՛ք անոր չափազանցութիւններէն. Թողուլ որ միտքը պայքար մղէ սրտին դէմ, կը նշանակէ վերջինն առաջինէն սպաննուելու վտանգին ենթարկել։ Մտքին հարստութիւնը կը նմանի նիւթական հարստութեան. ամէն ինչ կախում ունի գործածումի եղանակէն։ Եթէ կան հարուստներ՝ յորոնց ոսկին նպաստամատոյց եղած չէ երբեք, կան նաեւ շատ մարդիկ՝ որոնց միտքը յախուռն կերպով, վերիվերոյ, առանց խոհականութեան, վերջապէս առանց չափաւորութեան գործածուելով, օգտակար բան մը չարտադրեր բնաւ, այլ կը յոգնեցնէ կամ կը վնասէ։ Գիտէ՞ք թէ ինչու համար մտացի համարուած շատ մարդիկ վերջ ի վերջոյ կը տանջեն այսինչը կամ կը վիրաւորեն այնինչը։ Անոր համար՝ որ չեն ուզեր ո՛չ չափ դնել իրենք իրենց, ոչ ալ նեղել իրենք զիրենք։ Իրենց կատակները անխորհուրդ են, կա՛մ շատ հեռուն կը հասնին, կամ շատ երկար կը տեւեն։ Փոխանակ մատնացոյց ընելու, այնչափ ուժով կը կրծեն որ կ'աւրեն ինչ բանի որ կը դպչին, ու կը զարնեն՝ որոնց որ կ'ուղղեն իրենց խօսքերը։ Դիտուած է որ ասոնցմէ շատերը ա՛յն ատեն միայն ետ կենալ կ'որոշեն սրախօսութենէ՝ երբ ասով անմտութիւն մը գործած են։

Բառին լաւ ու գեղեցիկ առումով, մտացի է նա միայն, որ իրերը կը թողու իրենց ճշմարիտ համին մէջ, ու գիտէ օրինաւոր սահմաններու մէջ նոյն իսկ փայլելու ու հաճելի ըլլալու համար։ Յարմար ատենին, պատշաճութեան և խոհականութեան ցոյց տուած կէտին կանգ առնել, կը նշանակէ ո՛չ չափազանց աղ դնել ապուրին մէջ, ոչ ալ չափազանց շաքար՝ քաղցրաւենիին մէջ։

Քանի որ քաղցրաւենիի վրայ կը խօսինք, յոյժ անկեղծօրէն կը մաղթեմ որ երբեք չվայելէք անխորհրդապահի մը կամ անխոհեմի մը գովասանքները։ Յարգական խօսքերը անոր բերնին մէջ այնպիսի ծանրատաղտուկ ձեւեր կ'առնեն, որ մարդ, այն տագնապին մէջ՝ որով կը համակէ զձեզ, անհրաժեշտ պէտք մը կը զգայ անոնցմէ զերծանելու։

Մի՛ փորձէք համեստ ըլլալ, և խոհական համեմատութիւններու վերածել խանդավառութեան այդ թափերը, քանզի գուցէ բոլորովին հակառակ արդիւնք առաջ բերէք, այնպէս որ դրուատալից բացագանչութիւնները երթալով շատնան։ Այդ հրդեհները մարելու համար՝ ձեր ընելիք ամենէն լաւ բանը սա՛ պիտի ըլլայ որ պարզապէս խոստովանիք թէ հրաշակերտ մը յօրինած էք և կամ շատ գեղեցիկ գործ մը կատարած։ Շնորհակալ պիտի չըլլան ձեզ անկեղծութեան այս արտայայտութեան առթիւ, այլ պիտի լռեն։ Փութկոտները ու եռանդոտները, երբ կը խորհին ծառայութիւն մը մատուցանել կամ հաճելի ըլլալ ձեզ, բնաւ հոգ չեն ըներ ձեր ի գործ դրած այդ չափաւորութեան վրայ։ Այս չափաւորութիւն բառը, որուն վրայ կը ծանրանամ մասնաւորապէս, ինքն իր մէջ կ'ամփոփէ հակառակ իր պարզ երեւոյթին, թէ ի՛նչ պէտք է ըլլալ և թէ ի՛նչ պէտք է ընել՝ աշխարհի մէջ լաւ ընթացք մը կատարելու համար. տեղի չտալու համար ո՛չ ծայրայեղութիւններու, ո՛չ յոգնութեան, ոչ ալ յոռի ճաշակի։ Չափաւորութիւնը ընկերական կեանքին բանալին է։ Չափաւորութեամբ ամէն ինչ կը մնայ իր տեղը, իր ճշմարիտ պայծառութեան մէջ, համեմատութեան, հաւասարակշռութեան մէջ։ Կատակները անոր կայտառ և աշխոյժ դարձուածքէն նրբութիւն մը փոխ կ'առնեն. քաղաքավարական մեծարանքները լախտի հարուածներ չեն ըլլար այլեւս, ժպիտը դիւրահաղորդ կ'ըլլայ, ոչ աղմկալի, քաղաքավարական նրբութիւնները չեն վիրաւորեր ո՛չ մէկուն արժանապատուութիւնը, յարաբերութիւնները ազնիւ և համակրելի կը մնա՛ն առանց ընտանի հանգամանք մը ունենալու, և աղերսները, աղաչանքները, նոյն իսկ պաղատանքները կրնան տեղի ունենալ առանց վնասելու օրինաւոր հպարտութեան։

Եւ յետոյ, վերջապէս, սիրելի օրիորդ, երբ մարդ չափաւորութիւն ունենայ, ինչ որ ես կը յուսամ թէ ունիմ, յայտնի է թէ նամակ մը պէտք է որ վերջանայ դեռ ձանձրանալի չեղած։ Ի՛նչ հակասութիւն գործած, ի՛նչպէս և ի՛նչ ողորմելի դատապարտութիւն մը ըրած պիտի ըլլայի եթէ չափէ դուրս երկար խօսէի չափաւորութեան վրայ։

(Շարունակելի)